

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

10 oktyabr
2025-ci il,
cümə
№ 183 (7010)
Qiyməti
60 qəpik

Prezident Düşənbədə...

Bax səh. 2

Yol xəritələri uğurla həyata keçirilir...

Bax səh. 2

Kompensasiya üzrə hər şey ediləcək və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcək

Türk Dövlətləri Təşkilatı qlobal gücə çevrilir

Bax səh. 3

184 medal, 2-ci pillə

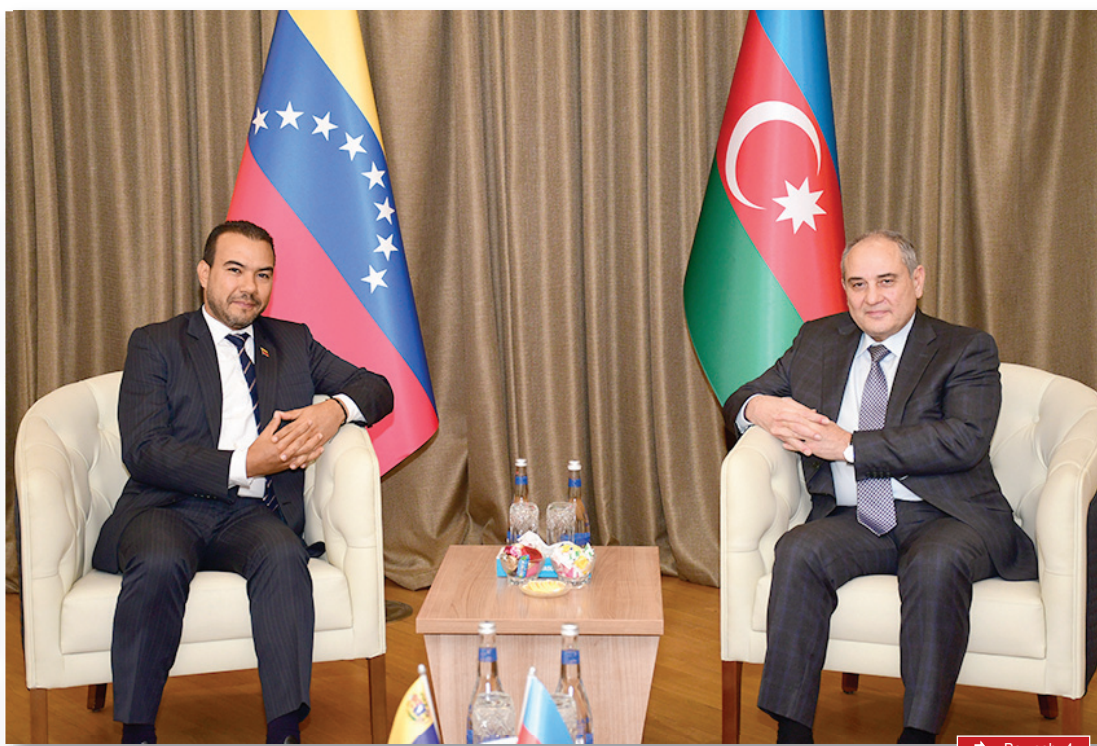
Bax səh. 6

Bəşəri problem: itkin düşmüş insanların aşkar edilməsi...

Bax səh. 5

Maliyyə texnologiyalarının inkışafı üçün yeni imkan

Bax səh. 5

Bax səh. 4

YAP Sədrinin müavini ilə Venesuelanın Azərbaycandakı səfiri arasında görüş keçirilib

“Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpası və xarici siyasət strategiyası”

Bax səh. 4

Dövlət Neft Fondu qlobal investora çevrilir

Bax səh. 4

Sözdən güclü azadlıq olmaz!

Bax səh. 6

Trampın Yaxın Şərq səfəri...

Bax səh. 7

Tarixi nailiyyət - Qəzzada atəşkəs elan olundu

Bax səh. 7

Prezident Düşənbədə...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun dəvəti ilə MDB Dövlət Başçı-

ları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün oktyabrın 9-da Düşənbəyə səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azər-

baycan Prezidentini Tacikistan Respublikası Ali Məclisi Milli Məclisinin sədri Rüstəm Emoməli və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

İlham Əliyev qardaş ölkələrə təşəkkür edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasına dəstək üçün bir daha qardaş ölkələrə təşəkkür edib.

Bu barədə dövlət başçısı "X" sosial şəbəkəsində pay-

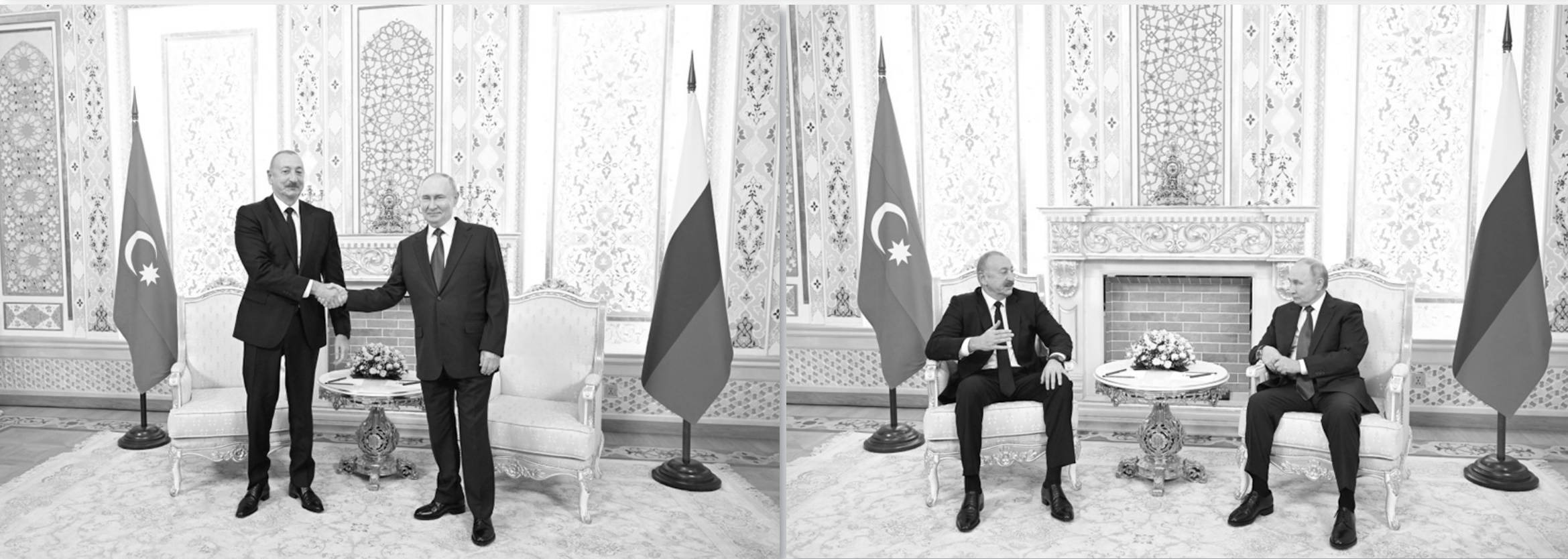
laşım edib.

Paylaşımında deyilir: "Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasına dəstək üçün qardaş ölkələrə bir daha təşəkkürümü bildirirəm. Azərbaycan xalqı bu qardaş dəstəyini heç vaxt unutmayacaq".

Yol xəritələri uğurla həyata keçirilir...

Kompensasiya üzrə hər şey ediləcək və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcək

Oktyabrın 9-da Düşənbədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin ilə təkbətk görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə çıxış edən Prezident Vladimir Putin dedi:

-Hörmətli İlham Heydər oğlu.

Bu yaxınlarda biz - doğrudur, Pekində hər halda qısa da olsa görüş-dük. Buna qədər bir neçə dəfə telefonla danışmışıq.

Görüşümüzə daha həssas mövzu - bizim hava məkanında baş verən aviasiya faciəsi ilə başlamaq istərdim. Artıq həmin vaxt bizim aramızda birinci telefon danışığı əsnasında mən faciənin məhz Rusiya səmasında baş verdiyinə görə üzr istədim, həm də həlak olanların ailələrinə ən səmimi başsağlığı verdim. İstərdim ki, bütün bunları təkrar edim, yenidən söyləyim və qeyd edim, biz sözsüz ki, razılaşdığımız kimi, istintaqa hər cür kömək göstəririk.

İstintaq başa çatmaq üzrədir və indi ümumilikdə bu faciənin, bu qəzanın səbəbləri barədə danışmaq olar. O, bir neçə amillə əlaqədardır.

Birincisi, ondan ibarətdir ki, səmada Ukraynanın pilotsuz uçuş aparatı vardı. Biz faciə günü gecə Rusiya Federasiyasının sərhədini keçən üç belə pilotsuz aparatını eyni vaxtda izləyirdik.

İkinci səbəb Rusiyanın hava müdafiə sisteminin özündə texniki nasazlığın olmasından ibarətdir. Buraxılan iki raket birbaşa təyyarəyə dəyməyib, - əgər bu baş versəydi, təyyarə yerindəcə məhv olardı, - raketlər partlayıb, ola bilər ki, bu, bir neçə metr məsafədə, təqribən 10 metrlik məsafədə özünü məhv etmək olub. Ona görə də təyyarə zədələnib, amma əsas məsələ odur ki, məhvəddici döyüş elementləri ilə deyil, yəqin raketin parçalarının özü

ilə. Məhz bu səbəbdən pilot hadisəni quş sürüsü ilə toqquşma kimi qiymətləndirib, bu barədə rusiyalı dispetçerlərə məlumat verib, bütün bunlar "qara qutular"da qeyd olunub. Həmçinin ona təklif olunub ki, - bu da "qara qutular"da var, yaxşı eşidilir, - Mahaçqalaya eniş etsin, amma o, qalxdığı aeroporta qayıtmaqla bağlı qərar qəbul edib, sonra isə Qazaxistana uçub. Bununla belə, fakt faklığında qalır.

Faciənin səbəblərini indi Sizə təqdim etdim. Bütün bunlar baş verənlərin texniki karakteristikasının dəqiq analizindən və "qara qutular"ın nəticələrinin sənədləşdirilməsinə yoxlanılmasından sonra sənədlərdə öz əksini tapıb.

Biz Sizinlə bu mövzunu sonradan müzakirə etdik. Sözsüz ki, belə hallarda, bu cür faciəli vəziyyətlərdə tələb olunduğu kimi, Rusiya tərəfindən kompensasiya üzrə hər şey ediləcək və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcək.

Əlbəttə, bu faciə ilə bağlı ailələrin dəstəklənməsinə, onlara mənəvi dəstək verilməsinə yönəlmiş bütün həll etmir - faciə nəticəsində həlak olmuş insanların həyata qaytarmaq mümkün deyil.

Amma bizim borcumuz, bir daha təkrar edirəm, biz Sizinlə əvvəldən baş verənlərə obyektiv qiymət vermək və əsl səbəbləri üzə çıxarmaq barədə razılaşmışdıq. Ancaq bu, müəyyən vaxt tələb edir. Qəti nöqtəni qoymaq üçün yəqin ki, hələ bir az vaxt tələb olunacaq. Amma ümumilikdə, mən Sizə əsasən elə bu görüşümüz ərəfəsində - dünən, sərəgün aldığım məlumatları çatdırdım.

Hətta düzünü desək, bu gün gecə Moskvaya zəng etdim və əlavə hər hansı detalların olduğunu soruşdum. Demək olar ki, Sizə mənə məlum olanların hamısını danışdım. Bu, birinci hissədir.

İkincisi. Qeyd etmək istərdim ki, buna baxmayaraq, bizim maraqlarımız, qarşılıqlı maraqlarımız bir çox sahələrdə üst-üstə düşür və çox yaxındır. Əlbəttə, hər şeydən əvvəl bu, iqtisadi-ticarəti əlaqələrə aiddir. Bu faciə ilə əlaqədar indi danışdığım bütün nüanslara, onunla əlaqədar hansısa məsələlərə baxmayaraq, iqtisadi-ticarəti əlaqələr inkişaf edib və uğurla inkişaf edir. Keçən il ticarət dövriyyəsində təqribən 6 faiz, bu il isə 16 faizdən çox artım olub. Bu, çox yaxşı göstəricidir.

Sizin bu mövzuya diqqətiniz sayəsində bizim humanitar əlaqələrimiz həmişə yüksək səviyyədə olub. Ancaq biz indi bu barədə hələ danışacağıq. Birincisi, bununla bağlı Sizə minnətdarlıq, ikincisi, əlbəttə, özümüz də hər şeyi edəcəyik ki, bu dinamika qorunub saxlanılsın.

Təbii ki, bizim XİN-lər regionda vəziyyətlə bağlı, ümumilikdə beynəlxalq arenada şəraitlə əlaqədar həmişə bir-biri ilə çox sıx fəaliyyət göstərib. Ümidvaram ki, bu əməkdaşlıq, sadəcə, bərpa olunmayacaq, həm də bizim münasibətlərimizin, mütəfiqliyimizin ruhunda davam edəcək. Biz bunu heç vaxt unutmuşuq, o qədər də uzaq olmayan keçmişdə imzalanan müqaviləni xatırlayırdıq və öz tərəfimizdən hər şeyi edəcəyik ki, onun bütün əsas müddəaları həyata keçirilsin.

Sizə təşəkkür edirəm.

Sonra çıxış edən Prezident İlham Əliyev dedi:

-Vladimir Vladimiroviç, çox sağ olun.

Əvvəlcə görüşə görə Sizə təşəkkürümü bildirmək istərdim. Siz qeyd etdiyiniz kimi, biz Pekində Sizinlə qısa görüşdük, həmçinin elə iki gün əvvəl doğum gününüzə əlaqədar Sizə zəng etdim. Fərsətdən istifadə edərək Sizi bir daha təbrik etmək və Sizə, yaxınlarınıza, dost Rusiya xalqına ən xoş arzularımı çatdırmaq istərdim.

Əlbəttə, Azərbaycan Hava Yollarının təyyarəsinin keçən ilin dekabrında qəzaya uğraması ilə bağlı faciə haqqında ətraflı informasiyaya görə xüsusilə təşəkkür edirəm. Biz Sizinlə dərhal təmasa keçdik. Xatırlayırsınızsa, bu faciəli gündən mən Sankt-Peterburqda görüşə uçurdum və mənə məlumat verildikdə təyyarədən dərhal Sizə zəng etdim və bir-birimizə başsağlığı verdik. Həmçinin Sizdən MDB-nin qeyri-rəsmi sammitində iştirak edən həmkarlarımızda da obyektiv səbəblərdən bu tədbirdə iştirak edə bilməyəcəyimi çatdırmağımızı xahiş etdim.

Eyni zamanda, bu vəziyyəti nəzarətdə saxladığımız görə Sizə təşəkkür etmişəm. Sizinlə dəfələrlə fikir mübadiləsi aparmış, həmçinin komandalımızın üzvləri daim təmasdadırlar. Siz şəxsən is-

tintaqın gedişinə nəzarət edərsiniz və bizim heç bir şübhəmiz olmayıb ki, o, bütün məsələləri obyektiv araşdıracaq. Ona görə də bizim görüşümüzə məhz bu məsələyə aydınlıq gətirməyi zəruri hesab etdiyiniz üçün Sizə bir daha minnətdarlığımı ifadə etmək istərdim.

Siz qeyd etdiyiniz kimi, bu il təkcə iqtisadi-ticarəti münasibətlər deyil, həm də bütün istiqamətlər üzrə əlaqələr uğurla inkişaf edir, əmtəə dövriyyəsinin artımında yaxşı dinamika mövcuddur. Həmçinin bütün başqa istiqamətlər üzrə heç bir yerdə hər hansı gecikmə və yaxud geriləmə olmayıb. Əksinə, Sizinlə təsdiq etdiyimiz yol xəritələri uğurla həyata keçirilir.

Həmçinin bu yaxınlarda Rusiya-Azərbaycan Hökumətlərarası Komissiyasının iclası keçirilib, həmsədrlər təkcə iqtisadi-ticarəti deyil, bütün məsələlərin geniş spektrini ətraflı müzakirə ediblər.

Əlbəttə, bu gün gündəliyi bir daha nəzərdən keçirmək üçün yaxşı imkandır. O, kifayət qədər geniş və müsbətdir. Beləliklə, bu informasiyaya görə bir daha təşəkkür edirəm və əminəm ki, bu gün cəmiyyətlərimizə göndərdiyiniz mesajlar da müsbət qarşılanacaq.

Prezident Vladimir Putin: Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Oktyabrın 9-da Düşənbədə MDB dövlət başçıları qeyri-rəsmi şam yeməyinə dəvət olunublar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Türk Dövlətləri Təşkilatı global gücə çevrilir

TDT: bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq, iqtisadi dayanıqlıq, ortaq təhlükəsizlik və mədəni birliyin vəhdəti

Son illər dünya yeni siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik nizamının formalaşdığı həssas bir mərhələdən keçir. Qlobal münasibətlər sistemində güc mərkəzlərinin dəyişməsi, regional ittifaqların artan rolu və yeni əməkdaşlıq formatlarının meydana gəlməsi beynəlxalq siyasətin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirir.

Qlobal dünyanın diqqət mərkəzində olan coğrafiyalardan biri kimi, Cənubi Qafqaz - Mərkəzi Asiya - Kiçik Asiya geostrateji məkanı da özünün yeni inkişaf mərhələsini yaşayır. 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra bölgədə formalaşan yeni reallıqlar ümumən bölgə dövlətlərinin inkişafına yeni ştrixlər

əlavə edib. İstər ayrıca, istərsə də tam güc mərkəzi formasında dövlətlərin qlobal mühitə transformasiyanın yeni kriteriyaları müəyyənən. Bu mənzərədə bölgə dövlətlərinin yaratdığı Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) özünəməxsus dinamika, dərin ideoloji dayaq və iqtisadi potensial əsasında fərqlənir.

TDT artıq sadəcə mədəni yaxınlıq və tarixi əlaqələrin davamı deyil, eyni zamanda qlobal miqyasda siyasi və iqtisadi güc mərkəzinə çevrilmək yolundadır.

Bu yüksəlişdə Azərbaycanın rolu həlledicidir - 44 günlük Vətən müharibəsində əldə olunan qələbə təkcə milli

suverenliyin bərpası deyil, həm də türk dünyasının birliyinin real güc potensialını nümayiş etdirdi. Sonrakı mərhələdə Şuşa və Qarabağ bəyannamələri ilə hüquqi əsas qazanan strateji əməkdaşlıq, Qəbələ Bəyannaməsi ilə isə yeni mərhələyə keçid TDT-nin siyasi konseptlərini daha da möhkəmləndirdi.

Türk dünyasının real integrasiya imkanı...

Bu bir həqiqətdir ki, Azərbaycan təşkilatın regional çərçivədən qlobal müstəviyə keçid mərhələsi üçün olduqca müsbət zəmin yaradıb. Möhz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsləri nəticəsində TDT-nin fəaliyyətinə strateji baxış gətirilib - artıq

təşkilat yalnız regional əməkdaşlıq platforması deyil, həm də enerji, nəqliyyat, təhlükəsizlik və iqtisadi inkişaf istiqamətlərində integrasiya olunmuş güc mexanizmi kimi formalaşır. Bakı, Naxçıvan, Şuşa, İstanbul və Qəbələ bəyannamələri bu yeni mərhələnin hüquqi

və siyasi sütunlarıdır. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən logistik layihələr - Zəngəzur dəhlizi (TRİPP), Orta Dəhliz, yaşıl enerji dəhlizi, Bakı-Tbilisi-Qars və digər beynəlxalq işlər TDT-nin iqtisadi və kommunikasiya gücünün infrastruktur əsaslarını yaradıb. Bu, həm də türk dünyasının integrasiyasını praktiki mərhələyə keçirir.

Müdafiə və təhlükəsizlik koordinasiyası: global sabitliyin yeni dayağı

yannamə təkcə Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyini təsbit etmir, həm də türk dövlətləri arasında hərbi-siyasi koordinasiyanın hüquqi bazasını formalaşdırmaq imkanına malikdir. Çünki prosesin praktik hissəsində - keçiriləcək bir-

gə hərbi təlimlər, müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlıq, təhlükəsizlik informasiya mübadiləsinin gücləndirilməsi artıq TDT-nin regional sabitlik sütununu daha da möhkəmləndirəcək. Hətta bəzi siyasi mütəxəssislər gələcəkdə bu isti-

qamətdə TDT Müdafiə Nazirləri Şurası və ya ortaq təhlükəsizlik mexanizmi kimi təşəbbüslərin formalaşdırılması perspektivini də görürlər - bu isə, təşkilatın global gücə çevrilməsi yolunda strateji dönüş yarada bilər.

İqtisadi güc: uğurlu gələcək üçün əsaslar

TDT-nin global gücə çevrilməsi təkcə siyasi və ideoloji bağlarla deyil, həm də iqtisadi gücün konsolidasiyası ilə mümkün olacaq. 2024-cü ildə TDT-yə üzv ölkələrin iqtisadi inkişaf dinamika əhəmiyyətli dərəcədə artıb, türk dövlətlərinin ümumi daxili məhsulu (ÜDM) 2,11 trilyon dollara çataraq global iqtisadiyyatda 1,8 faizlik paya malik olub. Təşkilat ölkələrinin əhalisi isə 180 milyon nəfərə qədər olmaqla global əhalinin 2,8 faizini təşkil etməkdədir. Bu, türk dövlətlərinin həm iqtisadi, həm də demografik baxımdan mühüm yer tutduğuna dəlilətdir. Hətta digər regional təşkilatlarla (məsələn, ASEAN (Cənub-Şərqi Asiya ölkələri birliyi) və ya MERCOSUR (cənubi Amerika ölkələri birliyi) kimi regional birliklərlə müqayisədə kifayət qədər rəqəbatqabiliyyətli göstəricidir.

Türk dövlətlərinin ümumi əhalisi 180 milyon civarında-

dır - ixrac imkanları isə sürətlə artır. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə yaradılan iqtisadi infrastruktur - Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Transxəzər Nəqliyyat Dəhlizi, Cənub Qaz Dəhlizi və Zəngəzur dəhlizi (TRİPP) təşkilatın iqtisadi integrasiyasını praktiki müstəviyə daşıyır. Bundan əlavə, ötən il türk dövlətlərinin cəmi iqtisadi artımı 5,2 faiz təşkil etməklə ümumdünya iqtisadi inkişaf göstəricisini (3,2 faiz) 2 dəfəyə yaxın üstələyib. Bu, türk coğrafiyasında sürətli inkişafı nümayiş etdirir. Eyni zamanda, 2024-cü ildə TDT ölkələri arasında qarşılıqlı ticarət aralarında ömtəə dövriyyələrinin artmasını təmin edib, həm də global ticarətdə paylarını artırıb. Ötən il türk dövlətlərinin ümumi ticarət dövriyyəsi 1,17 trilyon dollar təşkil edib ki, bu da 33 trilyon dollar həcmində olan global ticarətin 3,5 faizinə bərabərdir. Hədəf isə

beynəlxalq ticarətdə türk ölkələrinin payını 7-8 faizə çatdırmaqdır.

Türk dövlətlərinin öz aralarındakı qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin həcmi də əhəmiyyətli dərəcədə artaraq 60 milyard dollara yaxınlaşıb. TDT 2025-ci ildə öz aralarındakı ticarət dövriyyəsinə ikiqat artırmağı, habelə iqtisadiyyatda yaranan əlavə dəyərləri 2 trilyon dollara çatdırmağı qarşıya məqsəd qoyub ki, bu məqsədlə müxtəlif iqtisadi-ticarəti stimulların, təşviqedicilərin tətbiqi nəzərdə tutulur.

Vahid maliyyə platformasına çevrilən Türk İnvestisiya Fondu fəaliyyət göstərir. 500 milyon dollar portfelə malik fondun məqsədi regiondaxili ticarəti genişləndirmək və iqtisadi fəaliyyətləri dəstəkləmək vasitəsilə TDT dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir. Bu məqsədlərə çatmaq üçün fondun maliyyə portfelinin növbəti mərhələdə daha da artırılaraq 1 milyard dollar təsdiq edilməsi nəzərdə tutulur.

Türkiyə üçün deyil, bütün türk dünyası üçün tarixi geoiqtisadi hadisə olacaq. Bu, həm Asiya ilə Avropa arasında fasiləsiz quru əlaqəsini təmin edir, həm də TDT-ni bütün Avrasiyanın logistika mərkəzinə çevirir. TDT dövlətləri bu dəhlizlər vasitəsilə həm enerji, həm ticarət, həm də təhlükəsizlik baxımından bir-birinə sıx integrasiya olunmuş sistem formalaşdırır.

TDT global enerji təminatçısı rolunda...

Enerji sahəsi TDT-nin global miqyasda təsir imkanlarını artıran ən mühüm sütunlardan biri sayılır. Azərbaycan bu sahədə həm ənənəvi, həm də yaşıl enerji təşəbbüsləri ilə ön sıradadır. Azərbaycan, Qazaxıstan və Türkmənistan kimi ölkələr zəngin neft və qaz ehtiyatlarına malikdir. Bununla yanaşı, Özbəkistan və Qırğızıstan kimi dövlətlər də enerji tranziti baxımından strateji mövqedədir. Bu resursların koordinasiyalı şəkildə idarə olunması TDT-nin regional enerji bazarı yaratmaq imkanlarını artırır. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsi təkcə Cənubi Qafqaz üçün

deyil, Avropa üçün də mühüm enerji marşrutu kimi çıxış edir. Qara dənizin dibi ilə çəkiləcək elektrik kabeli bu baxımdan yeni mərhələnin başlanğıcıdır.

Bundan əlavə, Xəzər külək potensialı, Günəş enerjisi layihələri və "yaşıl şəhər" konsepsiyası üzv ölkələr arasında bərpaulunan enerji bazasının formalaşmasına yol açır. Bu, həm ekoloji dayanıqlığı təmin edir, həm də TDT-nin Aİ ilə enerji dialoqunun əsasını yaradır. Beləliklə, TDT yalnız neft və qaz tədarükçüsü deyil, eyni zamanda enerji transformasiyasının aparıcı platforması kimi çıxış edə bilər.

Gələcəyin siyasi modeli: "Dəmir yumruq"un yaratdığı "bir yumruq" fəlsəfəsi...

Nəticə etibarını ilə, Türk Dövlətləri Təşkilatı artıq regional əməkdaşlıq çərçivəsindən çıxaraq global güc mərkəzinə çevrilmək yolunda real və davamlı addımlar atır. Bu yüksəlişin mərkəzində isə Azərbaycanın strateji liderliyi, iqtisadi təşəbbüsləri və siyasi qətiyyəti dayanır. TDT-nin uğuru qarşılıqlı etimad, milli maraqlara hörmət və birgə inkişaf prinsipi ilə əsaslanır. Qlobal çağırışların artdığı bir dövrdə təşkilat "bir yumruq" fəlsəfəsi ilə həm öz təhlükəsizliyini, həm də ümumi sabitliyi təmin edə bilər. Azərbaycanın təşəbbüsləri

ilə formalaşan yeni reallıqlar - Şuşa, Qarabağ və Qəbələ bəyannamələri, enerji və nəqliyyat layihələri, müdafiə koordinasiyası türk dünyasının bütöv geosiyasi xəritəsini yenidən formalaşdırır. TDT artıq gələcəyin siyasi modeli kimi xarakterizə olunur: bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq, iqtisadi dayanıqlıq, ortaq təhlükəsizlik və mədəni birliyin vəhdəti. Bu vəhdətin mərkəzində isə Azərbaycan dayanır - tarixini, gücünü və vizyonunu türk dünyasının sabahına çevirən ölkə kimi.

Pərviz SADAYOĞLU

Nəqliyyat dəhlizləri: Avrasiyanın yeni körpüsü

Nəqliyyat-logistika istiqaməti TDT-nin global təsir sisteminin ən strateji dayaqlarından biridir. Orta Dəhliz (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) artıq Avrasiyanın ən dinamik ticarət arteriyasına çevrilib. Çin-Avropa yükdaşımalarının böyük hissəsi bu marşrut üzərindən həyata keçirilir. Azərbaycanın tə-

şəbbüsü ilə bu dəhlizin infrastruktur əsasları formalaşdırılıb: Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Limanı, Ələt azad iqtisadi zonası, Zəngəzur dəhlizi (TRİPP) və yeni əməkdaşlıq perspektivləri TDT-nin iqtisadi xəritəsini tamamilə dəyişib. Zəngəzur dəhlizinin (TRİPP) açılması yalnız Azərbaycan və

10 oktyabr 2025-ci il, cümə № 183 (7010)

YAP Sədrinin müavini ilə Venesuelanın Azərbaycandakı səfiri arasında görüş keçirilib

Oktyabrın 9-da Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov ilə Venesuela Bolivar Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı

fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Kristofer Alberto Martinez Berroteran arasında görüş keçirilib. Görüşdə dövlət başçılarının iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına mühüm önəm

verdikləri, müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən energetika, təhsil, gənclər və idman, turizm, mədəniyyət və digər sahələrdə səmərəli əməkdaşlıq üçün geniş potensialın mövcud olduğu qeyd edilib.

Azərbaycan ilə Venesuelanın qlobal müstəvidə, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı kimi beynəlxalq təşkilatlar səviyyəsində işbirliyini diqqət mərkəzində saxlayaraq bir-birinin məna-fəlerini müdafiə etdikləri, eləcə də ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəklədikləri vurğulanıb. Ədalətli geosiyasi nizamın tərəfdarı olan hər iki ölkənin beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanmaqla dünya miqyasında neokolonializmin bütün təzahürlərinə qarşı qətiyyətlə mübarizə apardığını bildirilib.

Görüşdə Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Venesuela Vahid Sosialist Partiyası arasında gələcək əməkdaşlıq perspektivləri də müzakirə olunub. Ölkələrimizin səmimi dostluq münasibətlərinin hakim partiyalar arasında əlaqələrin yaradılması və inkişaf etdirilməsi üçün əlverişli zəmin formalaşdırıldığı qeyd olunub, gənclər arasında təmasların sıxlaşdırılmasının əhəmiyyəti diqqətə çatdırılıb. Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

“Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpası və xarici siyasət strategiyası”

Oktyabrın 8-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının və YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev ilə YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov arasında görüş keçirilib. Görüşdə dövlət başçılarının iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına mühüm önəm

xarici siyasət sahəsində əlaqələrinin əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirib və beynəlxalq arenada daha güclü bir mövqe tutmağı bacarıb. B.Nəbiyev söyləyib ki, Azərbaycan beynəlxalq kontekstdə xarici siyasət uğurları, xüsusilə Vətən müharibəsində əldə olunan tarixi Zəfərdən sonra yeni bir geosiyasi mövqe formalaşdırıb.

YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə çıxış edərək Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının milli maraqlarına əsaslanan xarici siyasət kursundan otıraflı bəhs edib. O qeyd edib ki, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin təməlinin qoyulması Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

A.Rəhimzadənin sözlərinə görə, Ümummilli Lider xalqın dövləti ilə hakimiyyətə qaydılarından sonra ölkəmizin dinamik inkişafının əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirdi: “O, ölkəni parçalanmaq və dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək təhlükəsindən xilas etdi. Ölkənin iqtisadi qüdrəti artdı, siyasi mövqeyi möhkəmləndi. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə müstəqil dövlət kimi varlığını təsdiqlədi, müstəqil siyasəti ilə yerini və rolunu möhkəmləndirdi. Beynəlxalq təşkilatlar səviyyəsində əlaqələr yüksələn xətt üzrə inkişaf etdi. 1994-cü il sentyabrın 20-də “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması ilə Azərbaycanın dünya iqtisadi sistemində inteqrasiyasının əsası qoyuldu. 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi ilə yeni Konstitusiyanın qəbul edilməsi Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində dönüş mərhələsi oldu. Bu gün Azərbaycan Konstitusiyasının tələblərinə və suveren hüquqlarına əsaslanaraq, qarşıda duran strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyir.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Arif

Qaraşov Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqımız və dövlətimiz qarşısında xidmətlərindən, məqsədyönlü siyasətinin əhəmiyyətindən danışdı. O qeyd edib ki, Azərbaycanın müstəqillik illərində həyata keçirdiyi xarici siyasət ölkəmizin dayanıqlı inkişafının və regional sabitliyin təminatçısıdır. Bu siyasətin əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur: “Ulu Öndərin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövr həm də milli oyanışın, tərəqqinin və müstəqil dövlət quruculuğunun əsas mərhələsi kimi yadda qalıb. Mehriban Heydər Əliyevin qurucusu olduğu müstəqil Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə inkişaf edir, həm regional, həm də global səviyyədə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır”.

YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Beynəlxalq Münasibətlər və parlamentlararası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov

qeyd edib ki, 1991-ci il oktyabrın 18-də “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı”nın qəbul olunması ilə xalqımız uzun illərdən bəri həsrətində olduğu azadlığına qovuşdu.

Səməd Seyidov vurğulayıb ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qaydısqı ilə müstəqilliyimizin təhlükə altına düşməsinin qarşısı alındı. Heydər Əliyevin xarici siyasətinin müdrik əsasları ölkəmizin beynəlxalq mövqeyinin möhkəmlənməsinə və gələcək nəsillər üçün sülh, təhlükəsizlik və tərəqqi mühitinin yaradılmasına zəmin yaratdı: “Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uzun illər həm iqtisadi, siyasi, hərbi, həm də diplomatiya sahədə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasətin nəticəsidir ki, Azərbaycan Vətən müharibəsində inamlı Qələbə qazandı, lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində ölkəmizin suverenliyi tam bərpa olundu”.

Tədbir interaktiv formada davam edib. Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

Dövlət Neft Fondu global investora çevrilir

Fond London Qatvik hava limanına 50 milyon funt sterlinq sərmayə yatırır

Dövlət Neft Fondu (DNF) ABŞ-da yerləşən və “BlackRock”-un tərkibinə daxil olan “Global Infrastructure Partners” (GIP) investisiya şirkəti ilə tərəfdaşlıq çərçivəsində London Qatvik hava limanına 50 milyon funt sterlinq məbləğində investisiya yatırır. Bu

sərmayə DNF-nin Avropa bazarında həyata keçirdiyi ən əhəmiyyətli infrastruktur investisiyalarından biri olmaqla, fondun global layihələrində uzunmüddətli iştirakını və

dayanıqlı inkişafa sadiqliyini bir daha nümayiş etdirir. Fondun icraçı direktoru İsmayil Məmmədov qeyd edib ki, mövcud investisiya layihəsi dünyanın aparıcı tərəfdaşları ilə

əməkdaşlığı çərçivəsində reallaşan investisiya strategiyasının bariz nümunəsidir. Qatvik hava limanı Avropanın əsas hava nəqliyyat qovşaqlarından biri olduğundan fon-

dun yeni sərmayə planı global və uzunmüddətli investisiya yanaşmasını əks etdirən etibarlı və perspektivli addım hesab edilə bilər. “Global Infrastructure Partners”-in baş icraçı direktoru Adebayo Ogunlesi isə bildirib ki, Qatvik hava limanı kimi mühüm bir aktiv üzrə Azərbaycanın Neft Fondu ilə tərəfdaşlığın davam etdirilməsi həm investorlar, həm də cəmiyyət üçün uzunmüddətli dəyər və davamlı inkişafı təmin edəcək.

Beynəlxalq investorlar ailəsində etibarlı tərəfdaş

DNF-nin sərmayə portfelinə daxil olan yeni aktiv - Böyük Britaniyanın ikinci ən böyük hava limanı olan London Qatvik il ərzində 40 milyondan artıq səmərəli xidmət göstərir və 2024-cü ildə səmərəliliyini daha da artırmağa çalışır. Proqnozlara əsasən, 2030-cu illərin sonlarına qədər hava limanının illik illərin axırına qədər 75 milyona çatacaq. Qatvik hava limanı Birləşmiş Krallığın mühüm nəqliyyat mərkəzlərindən biri kimi 23 mindən çox iş yeri təmin edir və hər il ölkə iqtisadiyyatına milyardlarla funt sterlinq dəyərində töhfə verir.

2019-cu ildə “VINCI Airports” şirkəti Qatvik hava limanının 50,01 faizlik səhmlərini ABŞ-ın “Global Infrastructure Part-

ners” korporasiyasından əldə edib. Yerdə qalan səhm paketi isə ABŞ şirkəti və Dövlət Neft Fondunun, digər beynəlxalq institusional investorların birgə idarəçiliyindədir.

xidmət edən əsas maliyyə dayaqlarından biri kimi çıxış edir. Hazırda aktivlərinin həcmi 61,7 milyard dollar təşkil edən Dövlət Neft Fondu Azərbaycanın davamlı inkişafına və iqtisadi potensialının möhkəmləndirilməsinə dəyərli töhfələr verən mühüm təşkilat kimi yeni çağırışlar əsasında maliyyə-investisiya uğurlarını davam etdirməkdədir.

Bu baxımdan sərmayə siyasətinin yeni bir bəndi olan Qatvik hava limanına investisiya yatırımı fondun dividend gəlirlərinə müsbət təkan verməklə yanaşı, beynəlxalq

Təmkinli sərmayə siyasəti gəlirliliyi artırır

Azərbaycanın milli suveren təsisatı olan Dövlət Neft Fondu global iqtisadi mühitdə və investisiya bazarlarında baş verən proseslərə uyğun olaraq öz investisiya siyasətini daim təkmilləşdirir, risklərin aşağı olması şərtlə maksimum gəlirliliyin əldə edilməsinə imkan verən investisiya siyasəti həyata keçirir. DNF hazırda 70 milyard dollara yaxın olan məcmu aktivlərinin əhəmiyyətli hissəsi-

maliyyə holdinqləri sırasında nüfuzunu da artıracaq. Nəzərə alsaq ki, “BlackRock”-un tərkibində fəaliyyət göstərən və 189 milyard dollardan artıq aktivləri idarə edən dünyanın aparıcı infrastruktur investorlarından biri olan “Global Infrastructure Partners” korporasiyası enerji, nəqliyyat, rə-

ni uğurlu investisiya siyasəti çərçivəsində global bazarlarda müxtəlif maliyyə alətlərinə, o cümlədən, səhm, qızıl, daşınmaz əmlak və infrastruktur kimi müxtəlif sahələrə yönəldir. Fondun 2024-cü ilin üçüncü rübünə olan dövrə investisiya portfelinin 67 faizini ABŞ dolları təşkil edib. Investisiya portfelinin 20,3 faizini avro, 5,1 faizini funt sterlinq, 2,6 faizini Çin yuanı, 1,4 faizini Yaponiya yeni, 3,6 faizini isə digər valyutalar təşkil edib.

2024-cü ildə fondun səhm portfelini təxminən 16 milyard dollar təşkil edib ki, bu portfelə “MSCI World” və “MSCI Europe ex UK” indekslərinə daxil olan şirkətlərin səhmləri, “Neuberger Berman” şirkətinin idarəetməsində olan özəl səhm fondları, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, “Blackstone”, “Fondo Strategico

qəmsal infrastruktur, su təchizatı və tullantıların idarə olunması sahələrində böyük-

“A2” reytingi DNF-nin yüksək mövqeyini əks etdirir

miqyaslı və strateji əhəmiyyətli obyektlərin idarə olunması geniş təcrübəyə malikdir. Ona görə də, DNF-nin adıçəkilən global investorla birgə əməkdaşlığı investorların kapitalını etibarlı şəkildə idarə etməyə, həm də fəaliyyət göstərdiyi regionlarda da-

vamlı iqtisadi dəyər yaratmağa imkan verəcək. Yeni investisiya yatırımı uzunmüddətli

investor olaraq dayanıqlı infrastruktur aktivlərinə sərmayələr həyata keçirən DNF-nin investisiya portfelinin şəxələndirilməsi baxımından strateji əhəmiyyət daşıyacaq.

E.CƏFƏRLİ

Bəşəri problem: itkin düşmüş insanların aşkar edilməsi...

Dünyada baş verən ağır müharibələrin, konfrantasiya və qarşıdurmaların dəhşətli nəticələrindən qaçmaq mümkün deyil - bu, bəşəriyyətin ən böyük və tarixi problemlərindən biridir və dağıntı-larla yanaşı, ölüm, əsirlik və itkinlik kimi dəhşətli nəticələrə yol açır. Xüsusilə, itkin düşmüş şəxslər problemi mün-aqişələr və silahlı toqquşmalar zamanı ən ağır humanitar məsələlərdən biri sa-

BMT bu sahədə söylərini daha da artırmalıdır

yılır. Bu problem yalnız fərdləri deyil, onların ailələrini, cəmiyyətləri və bütövlükdə beynəlxalq hüququ əhatə edən geniş miqyaslı təsirlərə malikdir. Beynəlxalq hüquq, xüsusilə də Cenevrə konvensiyaları, hərbi münacişələr zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənəşdirilməsini hərbi cinayətlə-

rin qarşısını almaq və humanitar hüququ qorumaq üçün əsas götürür. Buna bax-mayaraq, bir çox hallarda bu problem həll olunmamış qalır, itkin şəxslərin taleyi barədə məlumat əldə etmək çətin-ləşir və bu, ailələr üçün uzunmüddətli mənəvi iztirab yaradır.

Prezident İlham Əliyevin "İtkin düş-

müş şəxslər probleminin həlli üçün səylərin birləşdirilməsi və əməkdaşlığın genişləndirilməsi" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciə-tində bildirilib ki, itkin düşmüş şəxslər məsələsi dünyanı narahat edən mühüm bəşəri problemlərdən biridir. İllər keçdikcə bu problem aktuallığını itirməmiş,

əksinə, daha kəskin xarakter almışdır: "Birləşmiş Millətlər Təşkilatının mə-lumatına görə son iyirmi il ərzində itkin düşənlərin sayında 2024-cü ildə ən yük-sək artım qeydə alınmış, həmin il mü-naqişə bölgələrində 57 minə yaxın in-san itkin düşmüşdür. Bu, silahlı münacişələr dövründə beynəlxalq hüquq nor-malarına məhəl qoyulmamasının acı nə-ticəsidir".

29 kütləvi məzarlıq aşkar edilib...

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra Ermənistanın təcavüzkar siyasəti nəticəsində baş vermiş işğal faktı ölkə-mizin ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin po-zulması ilə yanaşı, vətəndaşlarımız üçün də böyük ağır-acı gətirdi. Ölkəmizin 1990-cı illərin əvvəllərində Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzə məruz qalması, minlərlə insanın itkin düşməsi ilə nəticə-ləndi. Onların taleyi ilə bağlı uzun illər müəmmalar yaşansa da, 2020-ci ildə Və-tən müharibəsində əldə olunan qələbə bu istiqamətdə də işlərin daha da sürətləndirilməsi, itkin düşən şəxslərin taleyinə ay-

dınlıqların gətirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdı. Qazandığımız Zəfər nə-ticəsində adı itkin siyahılarında olan, tale-yindən xəbərsiz olduğumuz vətəndaşlarla bağlı informasiyaların əldə olunmasına yaxından vəsilo oldu - xüsusilə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kütləvi məzarlıqların aşkar edilməsi illərlə itkin statusu daşımış şəxslərin taleyi ilə bağlı qaranlıqları işığa çıxardı. Azərbaycan dövləti bu məzarlıqların tədqiqi və DNT analizi vasitə-silə itkinlərin müəyyənəşdirilməsi üçün yüksək texnologiyalardan istifadə edir. Dövlət başçısı müraciətində bildirib ki,

Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə başlamış və 30 ildən artıq davam etmiş müharibənin doğurduğu humanitar faciə-lərdən biri də içərisində uşaqlar, qadınlar və ahiəllərin olduğu 4000-dək azərbaycan-lının itkin düşməsidir: "Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən sonra həmin ərazilərdə 29 kütləvi məzarlıq aşkar edil-mişdir. Məzarlıqlardan tapılmış meyitlərin qalıqlarının ekspertizası qətlə yetirilmiş azərbaycanlıların dəhşətli işğəncələmə mə-ruz qoyulduqlarını sübut edir. Bu, çox ağır mənzərədir. İnsanların kütləvi şəkildə, iş-gəncə ilə öldürülməsi, qeyri-insani qayda-da basdırılması və cinayətin izlərinin itirilməsi beynəlxalq hüquq normalarının ciddi pozuntusudur".

Azərbaycan fəal iş aparır...

Bu problemin həlli, itkin düşmüş şəxslərin axtarışı və identifikasiyası üçün ölkə-miz Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi (BQXX), BMT və digər beynəlxalq təşki-latlarla sıx əməkdaşlıq edib. Paralel olaraq, Azərbaycan bir çox beynəlxalq platformada bu məsələ ilə bağlı davamlı iş aparır - mə-sələ, ötən ilin noyabrında BMT Baş As-sambleyasının 3-cü Komitəsində Azərbay-can tərəfindən irəli sürülmüş "İtkin düşmüş şəxslər" adlı qətnamə konsensusla qəbul edilib. Azərbaycanın BMT yanında Daimi Nümayəndəliyi tərəfindən irəli sürülmüş qətnamə layihəsi üzrə bir ay ərzində üzv dövlətlərlə aparılmış intensiv danışıqlar nə-

ticəsində layihənin mətni razılaşdırılıb. Qətnaməyə 56 ölkə həmmüəllif qismində qoşulub. Prezident İlham Əliyev müraciə-tində vurğulayıb ki, Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş şəxslərin taleyinə aydınlıq gə-tirilməsi daim qarşımızda duran önəmli və-zifələrdən olmuşdur: "1993-cü ildən Azərbay-can Respublikasının Əsir və itkin düş-müş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqə-dar Dövlət Komissiyası fəaliyyət göstərir. Bu günə qədər müharibə dövründə itkin düşmüş 187 nəfərin şəxsiyyəti eyniləşdiril-miş və onlar dəfn edilmişlər".

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, Azərbay-can dövləti itkin düşmüş şəxslər proble-minə beynəlxalq birliyin diqqətinin artırılması üçün böyük səy göstərir. Artıq üçüncü də-fədir ki, ölkəmiz itkin düşmüş şəxslər mö-vzusunda həsr olunmuş beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edir: "Azərbaycan itkin düşmüş şəxslərlə bağlı BMT Baş Assambleyasında qətnamələrin qəbul edilməsi üzrə 2002-ci ildən təşəbbüslərlə çıxış etməklə, dövlətlə-ri və beynəlxalq təşkilatları bu istiqamətdə lazımi tədbirlər görməyə təşviq edir. Zə-nəncə, BMT bu sahədə söylərini daha da artırmalıdır".

Sülh problemin həllinə töhfə verəcək...

Artıq bölgədə yeni bir realıq - sülh si-tuasiası formalaşmış. Bu ilin avqustunda ABŞ-in paytaxtında imzalanan müvafiq sənədlə sülh sazişi layihəsi iki ölkə tərəfin-dən paraflandı. Bu isə digər problemlərlə yanaşı, itkin düşmüş şəxslərlə bağlı məsə-ləyə də yeni bir məhiyyət qazandırır. Prezi-dent İlham Əliyev bildirib ki, sülh sazişinə münacişə dövründə itkin düşmüş şəxslərlə bağlı xüsusi bir maddənin salınması məsə-ləyə verdiyimiz önəmli təzahürüdür və sa-zışdə də təsbit olunduğu kimi bu şəxslərin taleyinə aydınlıq gətirilməsi təərəflər arasın-da barışıq və etimad mühitinin yaradılma-sında əhəmiyyətli vasitədir. Bu baxımdan, Ermənistan tərəfi azərbaycanlıların qətlə yetirilərkə basdırıldığı digər kütləvi məzarlıqların yeri barədə Azərbaycan tərəfinə mə-lumat verməlidir".

Bakıda növbəti konfrans...

əlaqədar Dövlət Komissiyasının sədri, ge-nəral-polkovnik Əli NəgİYEV Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətini oxuyub. Çıxış edən Dövlət Ko-missiyasının sədri bildirib ki, 2021-ci ilin fevral ayından etibarən intensiv şəkildə it-kin düşmüş şəxslərə aid olduğu ehtimal edilən məzar yerlərinin axtarışı, qazıntı, ekshumasiya və aşkarlanmış meyit qalıqla-rının eyniləşdirilməsi prosesinə başlanılıb. 2025-ci il oktyabrın 1-nə olan məlumata əsasən, 800-ə yaxın itkin düşmüş şəxsə aid olduğu ehtimal edilən meyit qalıqları aş-kaqlanaraq işğaldan azad edilmiş ərazilər-də götürülüb. Bu kontekstdə həmin ərazi-lərdə aparılmış qazıntılar zamanı aşkarlan-mış 29 kütləvi məzarlıqdan 218 şəxsə aid olduğu ehtimal edilən meyit qalıqları müəyyən olunaraq istintaq orqanları nü-ma-

yəndələrinin iştirakı ilə ekshumasiya edi-lib: "Həmin ərazilərdə aparılmış geniş-miqyaslı tikinti-quruculuq işləri və həyata keçirilmiş digər təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində 342 şəxsə aid olduğu ehtimal edilən meyit qalıqları aşkar olunaraq eks-humasiya edilib. Bundan başqa, I Qarabağ müharibəsində həlak olmuş və respublika-nın 20 şəhər və rayonunun ərazisində yer-ləşən 31 qəbiristanlıqda tanınmadan dəfn edilmiş naməlum şəhid məzarlarından 210 nəfərə aid meyit qalığı ekshumasiya edi-lib".

Ə.NəgİYEV bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığı və ayrılmış və-sait hesabına 2022-ci ildə Dövlət Təhlükə-sizliyi Xidmətinin Hərbi-Tibb Baş İdarə-sində Genetik araşdırmalar mərkəzinin ya-radılması ölkə rəhbərinin bu sahəyə böyük önəm verdiyini bir daha təsdiqləyir. Qısa müddətdə, adıqəkilən mərkəz müasir ava-danlıqlarla təmin edilib və bacarıqlı kadr

potensial işə cəlb olunub. "Sadalananlar fonunda aşkarlanmış meyit qalıqlarının məhkəmə molekulyar-genetik ekspertizası-nın nəticəsi olaraq, I Qarabağ müharibəsin-də itkin düşmüş şəxslərdən 187 nəfərin şəxsiyyəti eyniləşdirilərək ictimaiyyətə açıqlanmış, ailələrinə təhvil verilib, qanun-vericiliyin tələblərinə və milli-dini ənənə-lərə uyğun dəfn ediliblər. Şəxsiyyəti eyni-ləşdirilmiş daha 14 itkin-şəhidin adları icti-maiyyətə açıqlanacaq. Müvafiq araşdırma, sənədləşmə və hüquqi prosedurlar başa çatdıqdan sonra digər 50 itkin şəhidimizlə bağlı məlumat verilməkdir", - deyir Ə.NəgİYEV vurğulayıb.

DTX rəisi deyib ki, bütün çətinliklərə baxmayaraq, 2025-ci ildə Dövlət Komissi-yası aidiyyəti dövlət qurumlarının mü-tə-xəssis heyəti ilə birlikdə üç dəfə ən çətin relyefə və kəskin hava şəraitinə malik Kəlbəcər rayonundakı Murovdəğ silsilə-sində axtarış və qazıntı işlərini həyata ke-

çirib: "Əvvəlki illərdə Kəlbəcər istiqamə-tində axtarış-qazıntı işləri aparılısa da, bu il artıq bu proses sistemli şəkildə, dron tex-nologiyası tətbiq edilməklə həyata keçiri-lib və müsbət nəticə əldə edilib".

Əli NəgİYEV bildirib ki, hazırda mü-tə-xəssislərdən ibarət heyət Ağdərə rayonun-da axtarış-qazıntı işlərini davam etdirir. Keçmiş döyüş mövqeyi olmuş yüksəklikdə növbəti kütləvi məzarlıq aşkarlanıb. İlkın məlumata əsasən, kütləvi məzarlıqda 10-dan çox Azərbaycan hərbiçisinə aid meyit qalıqları müəyyən edilib. Tədbirin proqramına əsasən, səhə (bu gün-red.) konfrans iştirakçıların həmin əraziyə səfəri real-laşdırılacaq.

Tədbirdə çıxış edən digər natiqlər də itkin düşmüş şəxslərlə bağlı problemi ümumbəşəri məsələ adlandırmıblar. Qeyd olunub ki, itkin düşmüş şəxslərin axtarıl-ması üçün birlikdə addımlar atılmalıdır, müstərk fəaliyyət qurulmalıdır. Onların axtarışı barışığın qurulması baxımından da önəmlidir.

P.İSMAYILOV

Maliyyə texnologiyalarının inkişafı üçün yeni imkan

"Bakı Fintex Forum-2025" toplantısında rəqəmsal ödənişlər sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın istiqamətləri müəyyənəşdirilib

Mərkəzi Bank, Azərbaycan Bank-lar Assosiasiyası və "Azərbaycan Fin-

tex Assosiasiyası" İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "Bakı Fin-

tex Forum-2025" toplantısında bey-nəlxalq maliyyə institutlarının, fintex-

lərin, bankların və digər maliyyə təş-kilatlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə fintex sektorunda baş verən yeniliklər ətrafında faydalı müzakirələr aparılıb.

Müasir dünyanın rəqəmsal arxi-tekurasında mühüm yer tutan fintex

maliyyə və texnologiya sahəsində elektron xidmətlərin geniş tətbiqini özündə birləşdirən nəhəng bir sistem-dir. Sistemin əsas funksiyalarından bi-ri bank və maliyyə təşkilatları arasın-da pul və digər maliyyə alətlərinin qarşılıqlı dövriyyəsinin təmin etməkdir.

Fintex borc alan və borc verən üçün əlverişli platformadır

Fintexin əsas funksiyalarından biri bank və maliyyə təşkilatları arasında pul və digər maliyyə alətlərinin qarşı-lıqlı dövriyyəsinin, borc alıb - borc ve-rilməsinin təmin etməkdir. Ənənəvi bankçılıqda borcalma və borcvermə kimi ən sadə maliyyə əməliyyatları uzun zaman və fiziki olaraq texniki güc sərfinə səbəb olurdusa, fintexdə belə hallar yoxdur, bu sistemin sayə-sində bütün maliyyə əməliyyatları asan və sürətli platforma üzərindən həyata keçirilir. Burada həm banklar öz aralarında daha asan maliyyə və borc öhdəliklərini yerinə yetirməyə nail olurlar, kargüzərlik işi demək olar ki, sıfıra düşür, fiziki xərclər azalır. Eyni zamanda, fintexdə bank müştə-rilərinin də işçiləri rahat və qısa za-manda manesiz həyata keçirilir.

Fintex əsasən bank sektorunun

müasir ritmini tənzimləyən vasitə ki-mi daha çox diqqət cəlb edir. Müştərilər bank filiallarında yorucu və uzun vaxt keçirmir, əməliyyatları fintexin köməyi bir neçə dəqiqədə həll etmiş olurlar. Bu sistemin kömə-yilə banklarda hesab açmaq, depozit yerləşdirmək, kredit xəttini onlayn formada təmin etmək mümkündür. Müştərilərin bunun üçün banka gedib imza atmağa ehtiyac qalmır, onlar "Asan imza" və "Sima imza" ilə büt-ün bu əməliyyatları internet üzərindən həyata keçirmək imkanlarına malikdirlər.

viqi və qarşılıqlı təcrübə mübadilə-sinin genişləndirilməsini nəzərdə tu-tur. Anlaşma memorandumları həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə maliyyə texnologiyalarının inkişafı-na töhfə verməyi hədəfləyir.

Bu baxımdan yeni anlaşma me-morandumu Türk Dövlətləri Fintex

Azərbaycanın fintex strategiyası uğurludur

Mərkəzi Bankın baş direktoru Vü-sal Xəlilov bildirib ki, ölkəmizdə fin-tex bazarının inkişafı üçün dayanıqlı arxitektura formalaşdırılıb. Bu siste-min mühüm istiqamətlərindən biri ki-mi ödəniş sisteminin standartlaşdırıl-ması ilə müxtəlif modellər qurulub. Fintex infrastrukturuna çərçivəsində maliyyə sistemi "Elekttron hökumət" platformasına tam inteqrasiya olunub, "ASAN İmza" və "SİMA İmza" ilə bütün rəqəmsal maliyyə əməliyyatla-rını internet üzərindən həyata keçir-mək imkanları mövcuddur. Rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində ölkə-də rəqəmsal xidmətlərin əhatə dairə-sinin genişləndirilməsi, "müşəri-bank" münasibətlərinin innovativ texnologiyalar platformasında qura-

Alyansının yaradılmasında irəliyə doğru daha bir addım olmaqla, türk ailəsində fintex sisteminin daha da inkişafı, vahid platforma əsasında fintex idarəçiliyinin təkmilləşməsi, qabaqcıl şirkətlərlə inteqrasiyasının artırılması üçün imkanlar yaradacaq.

Şərqdən Qərbə "yaşıl fintex" coğrafiyası formalaşır

Bu, eyni zamanda, türk dövlətləri ilə maliyyə inteqrasiyasını artıran Asiya və Avropa regionunda böyük və ye-ni maliyyə ekosisteminin əsasını qo-yacaq. Həmçinin türk dövlətlərinin

raq daha təhlükəsiz və operativ elekt-ron xidmətlərin son müştəriyə çatdı-rılması istiqamətində zəruri addımlar atılıb. Ən son rəqəmsal alətlər bank sisteminə inteqrasiya olunub.

Azərbaycan Banklar Assosiasiya-sının prezidenti Zakir Nuriyev bildirib ki, fintex son illərdə ölkəmizdə elekt-ron ticarətin inkişafını irəli aparır. Hazırda ödəniş kartları ilə ölkə daxi-lində aparılan nağdsız ödəniş dövri-yəsinin 87 faizi elektron ticarətin pa-yına düşür. Maliyyə inklüzivliyinin inkişafı və açıq maliyyə yanaşmasının daha effektiv tətbiqi baxımından fin-texlərin əlavə fəaliyyət istiqamətləri qanunvericilik əsasında genişləndiril-

təşəbbüskarlığı sayəsində Çindən Avropaya qədər uzanan "yaşıl ma-liyyə" coğrafiyasını formalaşdırı-ra-caq.

Qeyd edək ki, "Baku Fintech Fo-rum 2025" toplantısında müxtəlif

məlidir. Bu, ekosistemdə innovasiya-ların tətbiqini sürətləndirməklə yeni müştəri seçmələrinin yaranmasına imkan verəcəkdir.

ABA sədri əlavə edib ki, bank-fintex əməkdaşlığı çərçivəsində fir-laqqıqlı əməliyyatlarına qarşı mərkəzləşdirilmiş platformanın yaradıl-ması ilə yanaşı, hər bir ödəniş xidmə-ti təchizatçısı tərəfindən fərdi qayda-da tədbirlərin görülməsi, infrastruktur imkanlarının təkmilləşdirilməsi, əla-və resursların cəlb edilməsi və pre-ventiv tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan hökuməti qabaqcıl müttərəqqi təcrübəni mənimsəyərək yeni fintex strategiyası da hazırlamaq-dadır. Strategiyada fintex üzrə qabaqcıl dünya alətlərinin ölkəmizdə tətbi-qinin genişləndirilməsi, xarici şirkət-lərlə bu sahədə əməkdaşlıq və yeni hədəflər öz əksini tapacaq.

dövlətlərin mərkəzi bankları arasın-da ödəniş təcrübəsinə dair mübadilələr aparılıb ki, bu da Azərbaycanın ödəniş təşkilatlarının global ödəniş alətləri, yeni maliyyə tətbiqləri ilə bağlı bazarlara çıxışlarına səbəb ola-caq. Bu, həm də global fintex təchizatçıların Azərbaycanın ödəniş ba-zarına cəlb edilməsi, açıq bankçılıq, rəqəmsal ödənişlər, süni intellekt, fi-rıldaqçılıqla mübarizə, kibertəhlükə-sizlik kimi sahələrdə daha möhkəm platformada birləşməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

ELBRUS CƏFƏRLİ

184 medal, 2-ci pillə

Azərbaycanda daha bir möhtəşəm idman bayramı yaşandı - ölkəmizdə təşkil olunan III MDB Oyunları uğurla başa çatdı. Oyunların startı Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə sentyabrın 28-də Gəncədə verilib. Oktyabrın 8-dək davam edən III MDB Oyunları 23 idman növü üzrə təşkil edilib. Yarışlar “2025-ci ildə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin idman paytaxtı” olan Gəncədə və ölkəmizin digər 6 şəhərində keçirilib. O cümlədən Gəncədə 8, Mingəçevirdə 4, Qəbələdə 4, Şkidə 3, Göygöldə 2, Yevlaxda 1 və Xankəndidə 1 idman növü üzrə yarışlar təşkil olunub.

Oyunların yaddaqalan bağlanış mərasimi

MDB Oyunları - Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrinin idmançıları arasında keçirilən idman yarışdır. I MDB Oyunları 2021-ci il 4-11 sentyabr tarixində Rusiyanın Kazan şəhərində keçirilib. Yarışlar ikinci dəfə 4-14 avqust tarixində Belarusda təşkil olunub. Minskə keçirilən II MDB Oyunlarında format genişləndirilərək digər ölkələrin idmançılarının da yarışlara qatılmalarına imkan yaradılıb. Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi III MDB Oyunları da genişləndirilmiş formata baş tutub. Belə ki, on gün davam edən yarışlarda Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələrindən, həmçinin oyunlara qatılan Türkiyə, Pakistan, Oman, Kuba və Küveytdən bütövlükdə 2400 nəfərlik idman nümayəndə heyətləri iştirak ediblər.

III MDB Oyunlarının ev sahibi ölkəsi kimi Azərbaycanın müəyyənləşdirilməsi heç də təsadüfi deyil. Respublikamızda mötəbər beynəlxalq idman turnirlərinin təşkil edilməsi üçün bütün zəruri şərtlər təmin olunub. Əvvəla, aparılan uğurlu siyasətin nəticəsi olaraq Azərbaycan güclü iqtisadi potensialı və geniş maliyyə imkanları olan ölkəyə çevrilib. İkinci vacib amil bütün ölkə boyunca yaradılan müasir idman infrastrukturuna bağlıdır. 2004-cü ildən bəri paytaxt Bakıda və bölgələrdə 50-dək Olimpiya - İdman kompleksləri tikilib, mövcud arenalar əsaslı şəkildə yenidən qurulub. Ölkəmizin digər bir üstünlüyü isə cəmiyyətimizin tolerantlığı ilə bağlıdır. Azərbaycan vətəndaşlarına bölü-cüllük, irqi-dini ayrı-seçkiliklik tamam yaddır. Bu, tarixdən gələn ənənədir, eyni zamanda, dövlət siyasətidir. Hazır-

da Azərbaycan dünyada multikulturalizmi təşviq edən azsaylı ölkələr sırasında yer alır.

Beynəlxalq idman yarışlarının keçirilməsi üçün vacib şərtlərin mövcudluğu şəraitində Azərbaycan indiyədək müxtəlif illərdə mötəbər turnirlərə uğurla ev sahibliyi etməklə bacarıqlı təşkilatçı kimi özünü təsdiqləyib. Bakıda 2015-ci ildə Birinci Avropa Oyunları, 2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunları, eləcə də müxtəlif növlər üzrə dünya və qitə çempionatları yüksək səviyyədə keçirilib.

Güclü və məsuliyyətli dövlət olan Azərbaycan III MDB Oyunlarına da yüksək səviyyədə hazırlıqlar görüb. Oyunların paytaxt Bakıdan kənarda keçirilməsi ölkəmizin regionlarında da güclü infrastrukturun, idmanın inkişafı üçün lazımı şəraitin yaradıldığını bir daha təsdiqləyir. Yeri gəlmişkən, III MDB Oyunlarını izləmək üçün respublikamıza təşrif gətirən qonaqlar və idmançılar hazırlıqların yüksək standartlar səviyyəsində həyata keçirildiyini döndə-döndə vurğulayıblar.

Oktyabrın 8-də Gəncə Stadionunda təşkil olunan III MDB Oyunlarının bağlanış mərasimi bədii hissə ilə başlayıb. Yarışlar haqqında ümumi videoçarx nümayiş etdirilib.

Sonra III MDB Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Şərifov yarışların uğurla başa çatdığını bildirib. O deyib: “On bir gün ərzində Oyunlara ev sahibliyi edən Gəncə, Şəki, Qəbələ, Yevlax, Mingəçevir, Göygöl və Xankəndi şəhərləri möhtəşəm idman bayramının şahidinə və bilavasitə iştirakçı-

sına çevrilib. Müstəqil Dövlətlər Birliyinə daxil olan 8 ölkənin və Oyunlara qatılan daha 5 ölkənin idmançıları 23 idman növü üzrə yarışlarda öz məhərətlerini, əzmkarlıqlarını nümayiş etdirdilər. Onlar 235 dəst fərdi və komanda mükafatları uğrunda mübarizə apararaq milyonlarla idmansevərə unudulmaz sevinc, həyəcan, həmçinin qürur dolu anlar yaşatdılar. Bu möhtəşəm idman bayramının ərəsəyə gəlməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə idmanın inkişafına göstərdiyi qayğının təzahürüdür. Əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycanda keçirilən III MDB Oyunlarının təşkilində ən yüksək standartlar təmin edilib”.

Ardınca III MDB Oyunlarının bayrağı endirilib. Sonra Dövlət Himni səsləndirilib. Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

Azərbaycan idmançılarının uğurları

Son illərdə mötəbər beynəlxalq turnirlərə inamla qatılan və yaxşı nəticələr qazanan Azərbaycan idmançıları III MDB Oyunlarında da çoxlu sayda qələbə sevinci yaşayıblar. Azərbaycan Oyunları ümumilikdə 184 medalla başa vurub. Bunların 33-ü qızıl, 56-sı gümüş, 95-i isə bürünc mükafatdır. Ölkəmiz bu göstərici ilə ümumi medal sıralamasında 2-ci yeri tutub. İlk sırada Rusiya qərarlaşıb. Beləliklə, Azərbaycan idmançıları 2021-ci ildən təşkil olunan MDB Oyunlarında ən yaxşı nəticəsinə imza atıb. Ölkəmiz I Oyunlarda 60 (16 qızıl, 16 gümüş, 28 bürünc), ikincidə isə 62 (10 qızıl, 17 gümüş və 35 bürünc) medal əldə etmişdi.

Oyunlarda qızıl medal qazanan Azərbaycan idmançılarından biri üzgüçü Oqtay Hüseynovdur. O, 400 metr məsafəyə qarışıq üzmə yarışında fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə yüksəlib.

Qarşılaşmanı şərh edən Azərbaycanın üzgüçülük millisinin məşqçisi Teymur Quliyev deyib. “Yarışa çox ciddi hazırlaşmışdıq. MDB Oyunlarının üzgüçülük yarışlarında heç vaxt qızıl medal qazanmamışdıq. Sevincdirici haldır ki, doğma torpaqda himnimiz səsləndi”.

Üzgüçü Oqtay Hüseynovun özü isə Azərbaycan bayrağını yüksəyə qaldırdığı üçün çox xoşbəxt olduğunu bildirib. “İlk dəfədir ki, Azərbaycan üzgüçüsü MDB Oyunlarında qızıl medal qazanır. Bunu bacardığım üçün çox sevinliyəm. Xoşbəxtəm ki, Azərbaycanın Bayrağını ən yüksəyə qaldırdım. Yarışdan öncə bir qədər tələskənliyim var idi. Üzməyə başlayarkən bunu aradan qaldıra bildim”, - deyərək idmançı vurğulayıb.

sək pillədə başa vurub və qızıl medal qazanıb. Çövkən yarışlarında üçüncü yeri isə Qırğızıstan yığması tutub.

Çövkən üzrə turnirdə 6 komanda iştirak edib. A qrupunda Azərbaycan, Qırğızıstan və Küveyt, B qrupunda isə Özbəkistan, Qazaxıstan və Türkiyə yer alıb.

Azərbaycan millisinin qələbəsi beynəlxalq çövkən

Çövkən millimiz ən yüksək pillədə

Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi III MDB Oyunlarında qızıl medal gözləntisi həmçinin çövkən üzrə milli komandadan idi. Sentyabrın 30-da bu idman növü üzrə Şəki Şəhər Stadionunda baş tutan yarışlarda Azərbaycan millisi Küveyt yığmasını 5:0 hesabı ilə məğlub edib. Bununla da millimiz qrupu birinci yerdə başa vuraraq yarımfinala yüksəlib.

Millimiz finalda Özbəkistana üz-üzə gəlib. Görüş Azərbaycan komandasının 3:0 hesablı qələbəsi ilə yekunlaşıb. Qolları Şahmar Nağızadə, Vahid Məmmədov və Tərlan Qurbanəliyev rəqib qapısından keçiriblər. Beləliklə də, çövkən üzrə milli komandamız yarışları ən yük-

oyunlarının inkişafı üçün böyük addımdır. Bunu çövkən yığmasının baş məşqçisi Namiq Orucov jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O yığmanın nəticəsinə dəyərli olaraq deyib: “İlk dəfədir MDB Oyunlarına qatılmışıq. Yarış yüksək səviyyədə keçirildi. Təşkilatçılara minnətdarlığımı bildirirəm. Bu nailiyyət Azərbaycan atçılığı üçün çox yüksək nəticədir. Beynəlxalq çövkən oyunlarının inkişafı üçün böyük addımdır. Çox şadım ki, 50-yə yaxın ölkə Beynəlxalq Çövkən Federasiyasına üzv olub. Növbəti illərdə komandalrın sayı arta bilər”.

Mübariz FEYİZLİ

Oyunlarda qazanılan ilk qızıl medallar taekvandoçularımızdan gəlib

Mingəçevir şəhərində yerləşən “Kür” Olimpiya Tədris-İdman Mərkəzində start götürən III MDB Oyunlarının taekvondo yarışlarının ilk günü millimiz üçün uğurlu alınıb. Yeddi çəki dərəcəsində keçirilən qarşılaşmalarda Azərbaycan taekvondoçuları Ziya Həsənlı (63 kq), Humay Dadaşova (46 kq) və Məryəm Məmmədova (53 kq) finalda rəqiblərinə qalib gələrək ölkəmizə ilk üç qızıl medalı qazandırlar.

Qızıl medalçılarla yanaşı, Elcan Əliyev (74 kq) və Ümid Rəhimzadə (54 kq) də finala qədər irəliləyiblər. Lakin həlledici görüşdə məğlub olan idmançılarımız gümüş medalla kifayətləniblər. Taekvondoçularımız daha 6 bürünc medal qazanıblar: kişilərdə: Tamerlan Ya-

qubov (54 kq), Allahverdi Məmmədov və Zeynal Əliyev (hər ikisi - 87 kq), qadınlarda: Səlimə Quliyeva (46 kq), Nilufər Borci (53 kq), Nərgiz Kazımov (62 kq). Bununla da yarışların ilk günündə Azərbaycan taekvondo millisi ümumilikdə 11 medal (3 qızıl, 2 gümüş, 6 bürünc) qazanaraq MDB Oyunlarına möhtəşəm başlanğıc edib.

Taekvondo yarışlarının ikinci günündə Azərbaycanın daha 11 təmsilçisi fəxri kürsüyə yüksəlib. Bunlardan Vasif Səlimov (68 kiloqram) qızıl, Nigar Abdullayeva, Leyla Bəşirova (hər ikisi 57 kiloqram), Səmərrux Osmanova, Zəmfira Həsənzadə (hər ikisi 49 kiloqram), Zəmfira Aslanova, Nəmin Ənsəri (hər iki 67 kiloqram), Fuad Məhər-

rəmli, Məhəmməd Həsənlı (hər ikisi 58 kiloqram), Rza Əsədli (80 kiloqram) və Xan Məmmədzadə (87 kiloqram) bürünc medal qazanıblar.

Beləliklə, Azərbaycanın taekvondo komandası III MDB Oyunlarını 22 medalla başa vurub. Taekvondo yarışlarında 68 kiloqram çəki dərəcəsində fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxaraq qızıl medal qazanan Vasif Səlimov nəticəyə görə xoşbəxt olduğunu bildirib: “Azərbaycan Bayrağını zirvəyə qaldırmaq böyük qürurdur. Bura qızıl medal üçün gəlmişdim. Məqsədimə çatdım. Üzərimdə əziyyəti olan hər kəsə təşəkkür edirəm. Gələcək hədəfim 2028-ci ildə Los-Ancelesdə keçiriləcək Yay Olimpiya Oyunlarında qalib olmaqdır”.

Sözdən güclü azadlıq olmaz!

Ölkəmizdə plüralizmi məhdudlaşdıran heç nə yoxdur...

Bəşəriyyətin ən təməl və qiymətli hüquqlarından biri olan fikir və söz

azadlığı yalnız hüquqi bir konsept deyil, həm də insanın daxili dünyasına,

düşüncələrinə və ifadələrinə verdiyi ən böyük hörmətdir. Cəmiyyətlər fikir və

söz azadlığı olmadan yalnız fiziki cəhətdən var ola bilərlər. Təəssüf ki, hələ də bir çox ölkədə fikir azadlığı məhdudlaşdırılır. Bu, insan ruhunun, insanlıq ideallarının, hətta bəşəriyyətin gələcəyinin “boğulması”dır.

Sevindirici haldır ki, Azərbaycanda söz azadlığı Konstitusiyamızın əsas prinsiplərindən biri olaraq qorunur. Fikir azadlığı Konstitusiyamızın 47-ci maddəsi ilə təmin olunub.

Dövlət hər bir vətəndaşın fikirlərini sərbəst ifadə etməsi hüququnu müdafiə etməyə çalışır, bu sahədə atılan addımlar və təbii olaraq qanunvericilik, ölkədə demokratik və sərbəst mühitin mövcudluğunu dəstəkləyir. Həmçinin beynəlxalq hüquq və müxtəlif hüquqi konvensiyalarla uyğunlaşaraq Azərbaycan bu hüququn əhəmiyyətini təsdiqləyir.

Qapalı cəmiyyətlər hər zaman inkişafdan geri qalıb

Mövzu barədə “Yeni Azərbaycan” açıqlama verən millət vəkili Azər Badamov bildirib ki, söz və mətbuat azadlığı, fikir plüralizmi açıq cəmiyyət quruculuğunun prioritet məsələlərindən biridir, söz və mətbuat azadlığı demokratiyanın göstəricisidir: “Biz açıq cəmiyyət qurmaq, vətəndaşın dövlətin həyatındakı rolunu artırmaq istəyirik, mütəlak söz və mətbuat azadlığını təmin etməli, fikir müxtəlifliyinə nail olmalıyıq. Demokratik təsisatların inkişaf etməsinin qeydinə qalmalıyıq. Çünki şəffaf cəmiyyət quruculuğu, açıq və ədalətli mübarizə mühitinin inkişafı təmin edir, yeni hədəflərin, ideyaların ortaya çıxmasına səbəb olur. Qapalı cəmiyyətlər isə hər zaman inkişafdan geri qalıb. Fikir azadlığı və demokratiya olmayan, hamının eyni cür düşünməyə məhkum edildiyi ölkələr müxtəlif kriteriyalar üzrə rəqəbdə azad və demokratik dövlətlərə məğlub olurlar”.

Qanunvericiliyimizdə kifayət qədər maddələr var

A.Badamovun sözlərinə görə, bu gün ölkəmizin media məkanında mövcud qanunvericilik olduqca təkmilləşdirilib: “Azərbaycan demokratiya yolu ilə gedən dövlətdir. Həmçinin 1995-ci ildə qəbul edilən Konstitusiyada söz azadlığı, plüralizm, insan hüquqlarının müdafiəsi və qorunması, vicdan azadlığı, qadın və kişilərin bərabər hüquqlu olması məsələsi açıq-aydın öz əksini tapıb. Sonradan keçirilən referendumlarda da bununla bağlı təkmilləşmələr aparılıb. Qanunvericilikdə söz azadlığı və plü-

A.Badamov qeyd edib ki, plüralizm, söz, fikir və məlumat azadlığı Azərbaycan qanunları ilə tənzimlənir: “Azərbaycan dövləti hər zaman mətbuat azadlığı, əşkarlıq, şəffaflıq istiqamətində tədbirlər görür, qanunlar qəbul olunur. Lazım gəldikdə müəyyən dəyişikliklər də edilir. Azərbaycanda bu qədər QHT-lərin, kütləvi informasiya vasitələrinin mövcud olması özü elə media, söz azadlığıdır. Bu istiqamətdə Azərbaycanda heç bir problem və məhdudiyyətlər yoxdur”.

Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycan söz azadlığının qorunduğu, mətbuat azadlığı prinsipinə hörmətlə yanaşılan ölkələrdəndir: “Ölkəmizdə azad medianın, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi demokratik mexanizmlərinin

ralizmle bağlı kifayət qədər maddələr var. Bu gün ölkəmizdə plüralizmi məhdudlaşdıran heç nə yoxdur. Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq, söz azadlığı haqqında qanunlar yüksək səviyyədə təsbit olunub. Bununla bağlı qəbul edilən qanunların hər biri beynəlxalq ekspertlər tərəfindən nəzərdən keçirilib. Dövlətimiz, eləcə də Milli Məclis yeni qanunların qəbul edilməsinə, mövcud qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsində maraqlıdır. Bu, prioritet məsələlərimizdən biridir. Ölkəmizdə hazırda söz azadlığını, plüralizmin inkişafını ləngidən, problem yaradan hər hansı məsələ varsa, parlament bu məsələnin qaldırılmasına müsbət yanaşır.

Ölkəmizdə zəruri tədbirlər görülür

mövcudluğunun əsas şərtlərindən biri kimi qəbul edilir. KİV-lər cəmiyyətin inkişafına ciddi təsir göstərən, onun vəziyyətini və mahiyyətini müəyyənləşdirən siyasi sistemin mühüm tərkib hissəsidir. KİV cəmiyyətdə ictimai fikri, dövlətə inamı və sosial fəallığı formalaşdırmaqla yanaşı, həm də onları istiqamətləndirir. Bu gün ölkəmizdə medianın azad fəaliyyəti və inkişafı

Bələ də olmalıdır, çünki cəmiyyət inkişaf etdikcə ictimai münasibətlərdə də müəyyən tənzimləmələrə zərurət yaranır”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

üçün zəruri tədbirlər görülür. Azərbaycan söz azadlığının qorunduğu, mətbuat azadlığı prinsipinə hörmətlə yanaşılan ölkələrdən hesab edilir”.

Yegana

Tarixi nailiyyət - Qəzzada atəşkəs elan olundu

Qlobal dünyanın qaynar qazan adlandırdığı Yaxın və Orta Şərqdə silahların susma ehtimalı yaranıb. Artıq münaqişə tərəfləri “hesablaşmaları” mühərribə poliqonunda deyil, masa arxasında aparmaq niyyətindədir. Belə ki, bir müddətdir müzakirə olunan Trampın Qəzza planı reallaşmağa başlayıb. HƏMAS-ın bu plana müsbət cavab verməsi ilə bağlı yayılan xəbərlər bu fikirləri təsdiqləyir. Qeyd edək ki, Misirin Şərm əl-Şeyx şəhərində Türkiyə, Qətər, Misir və ABŞ nümayəndələrinin iştirakı ilə İsrail və HƏMAS arasında iki gün davam edən danışıqlar nəticəsində hər iki münaqişə tərəfi Prezident Donald Trampın sülh planının birinci mərhələsinin reallaşması barədə razılığa gəliblər. Bu sülh planına əsasən, ilkin mərhələdə bölgədə atəşkəs təmin olunacaq. İsrailin hərbi qüvvələri müəyyən olunan xəttə çəkiləcək və qarşılıqlı şəkildə əsirlərin mübadiləsi həyata keçiriləcək. Razılaşma əldə edildikdən sonra Donald Tramp bu münasibətlə İsraili və Fələstini təbrik edib - o, sosial şəbəkə hesabında qeyd edib ki, Qəzzada atəşkəsin bərqərar olunması bütün region üçün faydalı olacaq. “Bu, güclü, davamlı və əbədi sülhə doğru ilk addımdır. Bütün tərəflərə ədalətli

yanacaq! Bu, ərəb və müsəlman dünyası, İsrail, bütün qonşu ölkələr və Amerika Birləşmiş Ştatları üçün böyük bir gündür və biz bu tarixi və misilsiz hadisənin baş verməsi üçün bizə kömək edən Qətər, Misir və Türkiyədən olan vasitəçilərə təşəkkür edirik,” - deyər Ağ Evin rəhbəri vurğulayıb. İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu da öz növbəsində HƏMAS-la əldə olunan razılaşmanı öz ölkəsi üçün əhəmiyyətli hesab edib. O, bildirib ki, razılaşmanı təsdiqləmək üçün hökumətin iclasını çağıracaq. Bununla yanaşı, Netanyahu İsrail Silahlı Qüvvələrinə bu iki ildə fədakarlıqlarına görə təşəkkür edib; “Cəsarətləri və fədakarlıqları sayəsində biz bu günə çatdıran qəhrəman İsrail əsgərlərinə və bütün təhlükəsizlik qüvvələrinə təşəkkür edirəm. Eyni zamanda girovlarımızın azad edilməsi kimi bu müqəddəs missiyaya sadıqlıq göstərdikləri üçün Prezident Tramp və onun komandasına səmimi təşəkkürlərimi bildirirəm. Allahın köməyi ilə birlikdə bütün məqsədlərimizi həyata keçirməyə və qonşularımızla sülhü genişləndirməyə davam edəcəyik”. Qeyd edək ki, İsrail ilə HƏMAS arasında ilkin razılaşmanın əldə edilməsi dünya dövlətləri tərəfindən də təqdirəlayiq qarşılanıb.

Sülh planında əsas məqamlar

Donald Trampın Qəzzadakı münaqişənin həllinə yönələn 21 maddəlik sülh planında mühüm siyasi məqamlar əks olunub. Belə ki, İsrail Qəzzanı ilhaq etməmək və 72 saat ərzində girovların azad edilməsi müqabilində Qəzzada hərbi əməliyyatları dayandırmaq və qoşunlarını zolaqdan çıxarmaq barədə öhdəlik götürür. Bununla paralel olaraq, Qəzza demilitarizasiya olunur və HƏMAS da öz növbəsində öhdəlik götürür ki, o və ona bağlı silahlı qruplaşmalar Qəzzanın idarə edilməsində iştirak etməyəcəklər. Silahı yerə qoymağa və dinc yanaşı yaşamağa razı olan

HƏMAS üzvləri üçün də amnistiya olacaq. Növbəti mərhələdə isə Qəzzada beynəlxalq qurumun nəzarətində olan müvəqqəti hökumət yaradılacaq. Eyni zamanda Qəzza zolağında xüsusi iqtisadi zonanın yaradılması nəzərdə tutulur. Bütün bunların fonunda Qəzzada infrastrukturun bərpası, bölgəyə beynəlxalq humanitar yardımın göndərilməsi istiqamətində tədbirlər görülmək və Qəzza sakinləri yaşadıqları ərəzini tərk etməyə məcbur edilməyəcəklər. Bir çox məsələlər öz həllini tapdıqdan sonra ABŞ Qəzzada davamlı atəşkəsi təmin etmək üçün ərəb ölkələrinin hərbiçilərindən ibarət müvəqqəti sabitlik qüvvələri yaratmaq istiqamətində işlər aparacaq.

Atəşkəs davamlı olacaq, yoxsa...

Məsələ ilə bağlı politoloq Əlimusa İbrahimov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Qəzzada bu dəfə atəşkəs təmin olunacaq. “İsrail ilə HƏMAS arasında razılaşmanın əldə olunması gözəlin hadisə idi. Hər iki tərəf Trampın sülh planının birinci mərhələsinin icra etmək, yəni atəşi və hərbi əməliyyatları dayandırmaq və girovları qarşılıqlı şəkildə azad etmək barədə razılığa gəlib. Atəşkəsə nail olmadan bu prosesi həyata keçirmək qeyri-mümkündür. Nə İsrail Qəzza zolağında hərbi əməliyyatları davam etdirəcək, nə də HƏMAS İsrail or-

dusunun müvqelərini atəşə tutacaq. Münaqişə tərəflərinin atəşkəsi pozmağa cəhd etməsi inandırıcı görünür - hər iki tərəf istəməsi, istəməsi də Trampın sülh planına razı olublar. Qəzzada müharibəni dayandırmaq üçün Vaşinqton İsrailə, ərəb ölkələrinə HƏMAS-a çox ciddi təzyiqlər edib. Bu səbəbdən hər ikisi Trampın planını qəbul edib. Bu planın reallaşması istiqamətində ümidlər böyükdür. Hesab edirik ki, Trampın 20 bənddən ibarət sülh planı baş tutacaq. Düzdür, tərəflərdən biri bu planın müddəalarını pozmağa cəhd göstərsə bilər, amma onların reallıqla barışmaqdan başqa çıxış yolu yoxdur. ABŞ Prezidenti öz planını axıra qədər həyata keçirməkdə ısrarlı olacaq,” - deyər Ə.İbrahimov vurğulayıb.

Trampın növbəti böyük uğuru

“Tramp Qəzzada atəşkəsin bərqərar olunmasında çox əhəmiyyətli rol oynayıb. İsrail ilə HƏMAS arasında ilkin razılaşmanın əldə olunması Trampın sülh diplomatiyasının nəticəsidir. O, Ağ Evə qayıtdıqdan bəri bu istiqamətdə xeyli şey göstərmiş. Münaqişə tərəflərini danışıqlara cəlb etmək üçün Yaxın Şərqdəfərlər öz nümayəndələrini göndərmiş. Burada ən maraqlı faktor budur ki, Tramp yumşaq dildən istifadə

etməklə yanaşı, təzyiq alətindən də istifadə edirdi - hər iki tərəfə ciddi xəbərdarlıq da edib. Təbii ki, Tramp təbəsşinə addım atmırdı - o, Qəzzada müharibəni dayandırmaq və atəşkəsi təmin etmək üçün region ölkələri, xüsusilə Türkiyə, Misir və Qətər ilə əməkdaşlıq çərçivəsində olub. Amma bütövlükdə, bu, Trampın nailiyyətidir. Trampın beynəlxalq sülh diplomatiyası növbəti böyük uğura imza atdı,” - deyər Ə.İbrahimov qeyd edib.

Yunis ABDULLAYEV

Ukrayna Silahlı Qüvvələrində yeni struktur yaradılır

Ukrayna Silahlı Qüvvələrində yeni struktur formalaşdırılır.

Ukrayna Ali Rədası Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin tərkibində Kiberqüvvələrin yaradılmasını nəzərdə tutan qanun layihəsinin birinci oxunuşda dəstəkləyib.

Deputat Yaroslav Jeleznıykin sözlərinə görə, 255 deputat qanun layihəsinin lehinə səs verib. Qanun layihəsinə verilən izahat qeydində bildirilir ki, o, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin tərkibində NATO standartlarına uyğun, Ukraynanın kibermüdafiəsinə, onun suverenliyinin və ərəzi bütövlüyünün kiberməkanda qorunmasına cavabdeh olacaq hərbi-texniki təşkilatı strukturun yaradılmasını nəzərdə tutur.

Ukrayna Kiberqüvvələrinin əsas vəzifəsi dövlətin kibermüdafiəsi üçün hərbi əməliyyatların hazırlanması və keçirilməsi, bu ölkənin suverenliyini və bütövlüyünü kiberməkanda və ya onun vasitəsilə qorumaq olacaq.

Qeyd edək ki, kiberqüvvələr dünyanın 40-dan çox ölkəsində mövcuddur və bu, kibermüdafiənin gücləndirilməsi istiqamətində global tendensiyanın bir hissəsidir.

Kiberqüvvələr müqavilə əsasında tapşırıqları yerinə yetirəcək mülki şəxsləri işə götürə biləcək.

Trampın Yaxın Şərq səfəri...

Vaşinqton regionda mövqeyini daha da gücləndirir

Yaxın Şərqdə yeni siyasi proseslər yaşanmaqdadır. Bu proseslər müharibələrə yox, regional sülh, sabitlik və təhlükəsizliyin təminatına istiqamətlənib. İstər İsrail ilə Suriya, istər İsrail ilə Livan, istərsə də İsrail ilə HƏMAS arasında əldə olunan atəşkəs razılaşmaları bu fikirləri təsdiqləyir. Təbii ki, son proseslər özü-özlüyündə baş verməyib - bütün bunlar ABŞ Prezidenti Donald Trampın beynəlxalq sülh diplomatiyasının nəticəsidir. Nailiyyətlərinin ardınca Trampın Yaxın Şərqə növbəti səfər planlaşdırması, sözsüz ki, regionda daha mühüm proseslərin meydana gəlməsinə hesablanıb. Belə ki, CNN-nin məlumatına görə, Tramp Yaxın Şərqə səfər etməyi planlaşdırır. Trampın səfər planında ilk sırada İsrail dayanır. Trampın özü Yaxın Şərqə oktyabrın 11 və ya 12-də səfər edə biləcəyini bildirirsə də, hansı ölkə və ya ölkələrə səfər edə bi-

ləcəyini dəqiqləşdirməyib. “Axios”un müxbiri Barak Ravid qeyd edib ki, Tramp İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu-nun dəvəti ilə yəhudi dövlətinin parlamenti olan Knessetdə çıxış etmək niyyətindədir. Ağ Evin mətbuat katibi Karolin Livittin yaydığı bəyanatda deyilir ki, Donald Tramp oktyabrın 10-da illik fiziki müayinədən keçəcək və qısa müddət sonra Yaxın Şərqə yola düşəcək. Qeyd edək ki, Donald Tramp bundan əvvəl - mayın 13-16-da Körfəz ölkələri - Səudiyyə Ərəbistanı, Qətər və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfər edib. Səfərin məqsədi strateji tərəfdaşlarla münasibətləri möhkəmləndirmək, regional təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə etmək və iqtisadi əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirmək olub. Səfər zamanı Tramp Səudiyyə Ərəbistanı kralı Salman bin Əbdüləziz, Qətər əmiri Tamim bin Həməd Al Tani və BƏƏ prezidenti Məhəmməd bin Zayed Al Nahyan ilə görüşlər keçirib.

ABŞ Yaxın Şərqdə hələ də dominant gücdür

Məsələ ilə bağlı politoloq Tural İsmayilov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Trampın Yaxın Şərq səfəri, xüsusilə İsrailə ilk dayanacağı bölgədə siyasi status-kvonu silkələyəcək hadisə kimi dəyərləndirilir. “Trampın birinci hakimiyyəti dövründə ABŞ-ın İsrail siyasəti tarixən ən güclü mərhələsinə yaşamışdı və indi bu səfərlə həmin strateji yaxınlıq yeni mərhələyə keçəcək. O, Netanyahu ilə görüşdə təkcə iki ölkə münasibətlərini yox, həm də Yaxın Şərqin gələcək təhlükəsizlik arxitekturasını müzakirə edəcək. ABŞ rəhbəri hər dəfə bölgəyə səfər etdikdə siyasi təsir sahəsini genişləndirir və bu dəfə də istisna olmayacaq,” - T.İsmayilov vurğulayıb ki, Trampın səfər planına İsraildən sonra İordaniya və Səudiyyə Ərəbistanının da daxil olacağı gözlənilir. “Bu seçimin arxasında dərin strateji hesablamaya dayanır - o, həm Fələstin məsələsinə, həm də İran amilini paralel şəkildə balanslaşdırmaq niyyətindədir. Tramp diplomatiyasında “ticarət instinkti” və “güc siyasəti” birləşir. O, Yaxın Şərqdə kompromis deyil, liderlik nümayiş etdirmək istəyir. İsrailə enişli ilə Tramp bir mesaj verir: ABŞ bu regionda hələ də dominant gücdür”. Ekspert əlavə edib ki, Vaşinqtonla Təl-Əviv arasında münasibətlər Tramp dövründə ideoloji deyil, strateji səviyyədə dərinləşmişdi. “Onun təşəbbüsü ilə imzalanan “Abraham Razılaşmaları” İsrailin ərəb dünyasında tanınma prosesini sürətləndirdi və bu, Yaxın Şərq diplomatiyasında tarixi dönüş yaratdı. Tramp indi həmin pro-

sesi tamamlamağa, regional əməkdaşlığı genişləndirməyə çalışır. O, diplomatiyada sadəcə sülh deyil, iqtisadi reallıqlar üzərindən sabitlik qurmaq istəyir”.

Növbəti səfərin mahiyyəti

T.İsmayilov hesab edir ki, geosiyasi baxımdan Trampın növbəti səfəri ABŞ-ın Yaxın Şərqdə yenidən güc mərkəzinə qayıdır. “Rəqibləri - Rusiya və Çin - bölgədə aktivləşsə də, Trampın fərqli siyasi enerjisi Amerika müvqelərini yenidən dirçəldə bilər. O, iqtisadi və təhlükəsizlik platformalarını eyni masada birləşdirir. Körfəz ölkələri ilə əlaqələri gücləndirmək planı ABŞ-ın enerji siyasəti üçün də əhəmiyyətlidir. Trampın realist siyasəti bir daha göstərir ki, Amerikanın gücü idealizmdən yox, maraqlardan doğur”. Ekspert belə qənaətə gəlib ki, bu səfər həm simvolik, həm də strateji dəyər daşıyır - Tramp bölgəyə “yenidən oyun qurucu” kimi qayıdır. “İsrailə münasibətlərdə onun açıq, bəzən sərt, lakin nəticəyönümlü yanaşması bölgədəki liderlər üçün də mesajdır: ABŞ geri çəkilmir, qaydaları yenidən yazır. Əgər məqsəd sabitliyi qorumaq və yeni siyasi balans yaratmaqdırsa, Trampın diplomatiyası hələ də Vaşinqtonun ən effektiv alətidir. Bu baxımdan, səfər bir siyasətçinin deyil, bölgəni yenidən dizayn edən stratejin qayıdırıdır”.

Yunis ABDULLAYEV

Qəzzada səhiyyə sektorunun yenidən qurulması üçün 7 milyard ABŞ dollarından çox vəsait lazımdır. Bu məbləğ humanitar yardımın göstərilməsi, sektorun təcili dirçəldilməsi və uzunmüddətli ehtiyacların qarşılanması üçün tələb olunur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Şərqi Aralıq dənizi regionu üzrə regional direktoru Hanan Bəlxi bildirib. O, bu gün verdiyi açıqlamada Qəzza zolağında səhiyyə sahəsinin maliyyələşdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb, bu investisiyaları sülh və sabitlik üçün zəruri hesab edib.

H.Bəlxi qeyd edib ki, müharibənin başa çatacağına dair bir ümid ıstırtısı görünməyə başladığı bu vaxtda humanitar böhrana cavab vermək və tez bir zamanda bərpa prosesinə keçmək son dərəcə vacibdir. Qeyd olunub ki, ÜST münaqişədən sonrakı dövrə

uzun müddətdir hazırlaşır və artıq bu istiqamətdə aydın bir yol xəritəsinə malikdir. Onun sözlərinə görə, ilk addım xəstəxanaların fəaliyyətinin bərpası olacaq və bu zaman aclıq və qida çatışmazlığı ilə mübarizə eyni vaxtda aparılacaq.

BMT rəsmisi donorları təcili humanitar ehtiyacları qarşılayacaq zəruri yardımları göstərməyə və infrastrukturun bərpasına, yerli potensialın gücləndirilməsinə, Fələstin institutlarının bərpa prosesinə liderlik etməsinə imkan

verəcək çevik, proqnozlaşdırıla bilən və çoxillik dəstək təqdim etməyə çağırıb.

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Yanğınsöndürənlər canını oda atan qəhrəmanlardır

Yegənə BAYRAMOVA

Onların işi yalnız yanğınları söndürmək deyil, həm də insanlar arasında inam, təhlükəsizlik və güvən hissi yaratmaqdır. Hər bir alovun arxasında yanğınsöndürənin canını fəda etdiyi, təhlükə qarşısında durduğu və cəmiyyətin təhlükəsizliyi üçün öləndən gələ-

ni etdiyi bir həyat hekayəsi dayanır. Yanğınsöndürənlərimiz çətin sınaqlarda dəfələrlə peşəkarlıqlarını və cəsərlərini ortaya qoyublar. Onlar baş və rə biləcək fəvqəladə hadisələrin vaxtında aşkarlanması, qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması üçün son dərəcədə mühüm peşəkarlıq nümayiş etdirirlər.

Fədakarlığın simvolu

Həyatla ölüm arasındakı missiya...

Bu gün yanğın təhlükəsizliyi orqanları ölkəmizdə əhəlinin təhlükəsiz yaşamasının, iş və istirahətinin təmin olunması üçün qarşıya qoyulmuş vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlir. Uzun illər ərzində bu sahənin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, şəxsi heyətin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində müvafiq tədbirlər görülüb.

Ölkəmizdə Yanğından Mühafizə Xidməti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə, daha dəqiq desək, 1918-ci ildə yaradılıb. 2002-ci il oktyabr ayının 5-də isə Heydər Əliyev oktyabrın 10-nun “Yanğınsöndürənlərin peşə bayramı günü” kimi qeyd olunması haqqında sərəncam imzalayıb. Həmin tarixdən etibarən hər il oktyabrın 10-u ölkəmizdə yanğınsöndürənlərin peşə bayramı kimi qeyd olunur.

Ulu Öndər Azərbaycana rəhbərliyi dövründə yanğın təhlükəsizliyi orqanlarının inkişafını daim diqqətdə saxlayıb, bu sahədəki problemlər öz həllini tapıb. “Bir hadisənin qarşısını almaq, o hadisə baş verəndən sonra onun nəticələrini aradan götürməkdən daha

asandır”, - deyən Ulu Öndər ikinci dəfə ali hakimiyyətə qayıdırdan sonra yanğın təhlükəsizliyi sisteminin davamlı inkişafını təmin edən ardıcıl tədbirlər görüldü. 1997-ci ildə “Yanğın təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbul olunması ilə yanğından mühafizə sisteminin təşkilinin hüquqi əsasları müəyyənləşdirilib. Görülən məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində yanğından mühafizə sistemi təkmilləşdirilib, şəxsi heyətin sosial-məişət şəraiti yaxşılaşıb, təminat və təchizat məsələləri öz həllini tapıb.

Bu gün də yanğın təhlükəsizliyi orqanlarında peşə hazırlığının artırılması üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, texniki təchizat və təminatın müasir standartlara uyğunlaşdırılması, həmçinin ixtisaslı kadrların hazırlanması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi diqqətdə saxlanılır. Müasir texnologiyaların tətbiqi iş prosesinin təkmilləşdirilməsinə, baş verən yanğınların söndürülməsinin və bununla bağlı təxirəsalınmaz xilasətmə işlərinin müasir dövrün tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirilməsinə şərait ya-

radıb.

Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) yanğınsöndürənləri Azərbaycan Prezidentinin tapşırığı ilə bir neçə ölkəyə humanitar yardımlar edib. Bundan başqa, FHN-in xilasətmə dəstələri İsraildə, Gürcüstanda və Türkiyədə meşə yanğınlarının söndürülməsində fəal iştirak ediblər. Nazirliyin şəxsi heyətinin peşəkarlığının və digər ölkələrdə baş verən fəvqəladə hadisələrin qarşısının alınmasında göstərdiyi yüksək çeviklik və fədakarlığın ən bariz nümunəsi qardaş Türkiyədə meşə yanğınlarının söndürülməsi oldu. Təbii fəlakətlərin aradan qaldırılması məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Türkiyəyə gedən FHN yanğınsöndürücüləri əsl qardaşlıq örnəyi nümayiş etdiriblər.

Bütün bunlar FHN-in fədakarlıq və peşəkarlıq örnəkləri sərgiləyən yanğınsöndürənlərinin ölkə rəhbərliyinin verdiyi tapşırıqları yüksək keyfiyyətlə, operativ və sədaqətlə yerinə yetirməyə hər an hazır və qadir olduğunu deməyə əsas verir. Onlar həmişə olduğu kimi, bu gün də Prezidentin qarşıya qoyduğu vəzifələri daha yüksək peşəkarlıqla və operativ formada yerinə yetirirlər.

Əsəblərinizin qurbanı olmayın!

Bəzən ətrafımızda əsəbini idarə edə bilməyən, sərsizlik göstərən, həyatdan zövq almıyan, daim məyus halda olan, başqalarına qarşı alçaldıcı davranışlar göstərən insanlar görürük. İlk baxışdan belə

Sağlam psixi vəziyyət daxili güc deməkdir...

insanların psixi problemlərinin olduğunu sezmək mümkündür. Dünya psixi sağlamlıq statistikasına

görə, 2016-cı ildə dünyada 1,1 milyard insanın psixi pozuntuya sahib olduğu, bu problemin hər 6

şəxsdən birində rast gəlinəndi bildirilib. Ən çox rastlanan psixi pozuntunun təşviş (4 faiz) və depres-

siya (4 faiz) olduğu qeyd edilir.

Məlumdur ki, fiziki sağlamlığın pozulduğunu bədənin verdiyi ağrı kimi siqnallarla müşahidə etmək mümkündür. Lakin psixi sağlamlıq normaları bilinmədiyi üçün onun fərqində olmaq daha çox vaxt ala bilər. Günümüzdə həyat çətinlikləri nəzərə alınarsa, fiziki sağlamlıq qədər psixi sağlamlığın da sürətlə pozulduğunu müşahidə edirik...

Dünyada 350 milyondan çox insan...

Statistik göstəricilərə görə, xəstəliklərin global yükünü daha da ağırlaşdıran depressiyadan dünyada bütün yaş qrupları üzrə 350 milyondan artıq insan əziyyət çəkir. Depressiyadan xilas olmağın məlum effektiv müalicə növlərinin mövcudluğuna baxmayaraq, əksər ölkələrdə müalicə əlçatan deyil. Bəzi ölkələrdə isə belə müalicəni

ehtiyacı olanların 10 faizdən azı alır.

Psixi sağlamlığın qorunması geniş spektrli fəaliyyəti əhatə edir. Bu fəaliyyət birbaşa və ya dolayı yolla fiziki, mənəvi və sosial əmin-amanlığı təmin edir. Buraya sağlamlığın möhkəmləndirilməsi, psixi pozğunluğun profilaktikası, eləcə də psixi pozğunluqdan əziyyət

yət çəkən insanların müalicəsi və reabilitasiyası aiddir. Mühəribələr və di-

gər fəlakətlər psixi sağlamlığa və psixoloji rifahə ciddi təsir göstərir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) hesablamalarına görə, fəvqəladə hallarda psixi pozuntu göstəriciləri, bir qayda olaraq, 2 dəfə artır. Psixi pozuntular infeksiyon və qeyri-infeksiyon xəstəliklərin inkişafının risk amillərinə aid edilir.

fəvqəladə hallar zamanı psixi sağlamlıq”dır. Ümumdünya Psixi

Emosional tarazlıq...

İnsanlar psixi sağlamlıqları yerində olduğu zaman emosional olaraq daha sabit olurlar. Bu zaman hisslərimizi və reaksiyalarımızı daha yaxşı idarə edə bilərik. Bununla yanaşı, qəzəb, hüsrən, qorxu və kədər kimi duyğuları başa düşmək və onlarla uyğun şəkildə davranmaq da psixi sağlamlığın bir hissəsidir. Sağlam psixi vəziyyət bizə özümüzü qəbul etməyi, həyatla barışmağı və çətin anlarda belə daxili güc tapmağı öyrədir.

Yeri gəlmişkən, hər il oktyabrın 10-u bütün dünyada Ümumdünya Psixi Sağlamlıq Günü kimi qeyd edilir. Sağlam olmaq insan hüquqlarından biridir. Məhz Ümumdünya Psixi Sağlamlıq Günündə psixi pozğunluqdan əziyyət çəkənlərin lazımı müalicə ilə təmin olunmasına və sağlam yaşamağa çağırış ifadə edilir. Ələmətdar günün vəzifəsi psixi sağlamlıq probleminə yanaşmada dünya əhəlisinin məlumatlılıq səviyyəsini yüksəltməkdir. Bu gün psixi sağlamlığın möhkəmləndirilməsi istiqamətində global səviyyədə daha çox açıq müzakirələrə imkan yaradır. Eləcə də psixoloji xəstəliklər, psixi pozğunlu-

ğun profi-lak-tikası və müalicə xidmətlərinə sərmayə yatırılmasını stimullaşdırmaq üçün müəyyən tədbirlər görülür. 2025-ci il Ümumdünya Psixi Sağlamlıq Günüün mövzusu “Fəlakətlər və

Sağlamlıq Günü ölkəmizdə də qeyd olunur. Müxtəlif tibb müəssisələrində dəyirmi masa iştirakçıları psixi sağlamlıq sahəsində gələcək inkişaf perspektivlərini və Azərbaycanda psixi xəstəliklərdən əziyyət çəkən şəxslərin hüquqlarının qorunması məsələlərini müzakirə edirlər. Psixi sağlamlıq yalnız bir fərdin

“Fəlakətlər və fəvqəladə hallar zamanı psixi sağlamlıq”

deyil, həm də cəmiyyətin və bütövlükdə dünyanın rifahı üçün vacibdir. Həm fiziki, həm də ruhi sağlamlığın qorunması həyat keyfiyyətini yüksəldir və hər birimizə daha dərin, mənalı və sağlam bir həyat sürməyə imkan verir.

Yegənə BAYRAMOVA

Qadınlar niyə daha çox depressiyaya düşürlər?

Qadınların kişilərlə müqayisədə niyə daha çox depressiyaya düşməsi uzun illər ərzində elm üçün sirr olaraq qalsa da, Avstraliyanın Berqhofer Tibbi Tədqiqat İnstitutunun alimlərinin apardığı araşdırma bu sualın cavabını müəyyənləməyə imkan verir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, “Nature Communications” jurnalında dərc olunan elmi məqaləyə əsasən, araşdırmanın nəticələri qadınlarda klinik depressiyaya tutulma riskinin genetik səbəblərlə birbaşa əlaqəli olduğunu sübut edib.

Bu, depressiya ilə bağlı indiyədək aparılan ən genişmiqyaslı araşdırmalardan biridir. Tədqiqat çərçivəsində dep-

ressiyadan əziyyət çəkən 200 min nəfərin DNT-si təhlil edilib. Araşdırmanın nəticələrinə görə, qadınlarda depressiya ilə əlaqəli təxminən 13 min, kişilərdə isə 7 min genetik göstərici müəyyən olunub. Bu da qadınların depressiyaya qarşı genetik meyilliyin daha güclü olduğunu göstərir.

Tədqiqatçılar vurğulayıblar ki, depressiya ilə bağlı elmi işlərin çoxu indiyədək əsasən kişi pasiyentlər üzərində aparıldığından mövcud müalicə üsulları da daha çox onlara yönəlib. Bu tədqiqat nəticəsində əldə edilən yeni biliklər isə depressiyanın səbəbləri barədə aydın təsəvvür yaradır və xəstəliyin fərdi xüsusiyyətlərə uyğun daha dəqiq müalicə-

sinə imkan verəcək.

Alimlərin fikrincə, depressiya qadınlarda çox vaxt maddələr mübadiləsinin pozulması, bədən çəkisinin artması və enerjinin tükənməsi kimi fiziki əlamətlərlə müşayiət olunur. Genetik fərqlər bu simptomların izahına da işıq sala bilər.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hazırda dünyada 300 milyondan çox insan depressiyadan əziyyət çəkir və bu xəstəlik ən çox rast gəlinən psixi pozuntulardan biridir. Yeni tədqiqat qadınlarda depressiyanın həm diaqnostikasını, həm də müalicəsini fərdi və effektiv şəkildə həyata keçirməyə imkan verəcək.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4968
Sifariş: 2070
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yegənə Bayramova